

## ELŐFIZETÉS

## HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

## VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

## HIRDETÉSEK:

2 hasábos petit sor egyező 20 fill.  
minden következőnél 10 fill.

## ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 657.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:  
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, december 30.

## A megerősödött VIII orosz hadsereg támadása (Harcok a montenegrói határon.)

**BUDAPEST.** A főhadiszállásról jelentik: Orosz nyolcadik hadsereg, amely körülbelül egy héttel ez előtt Kárpátokon át előnyomult, haderőnk ellen a támadást megkezdte, a legesztésekkel és friss hadosztályokkal annyira megerősödött, hogy célszerűnek látszott csapatainkat szoros magaslatokra és Gorlice körüli területekre visszavonni, ami egyébként helyzetet északon nem befolyásolta.

A balkáni hadszíntéren a montenegróiak élénk, de eredménytelen tevékenységet fejtettek ki. Trebinjénél előtéri állásaink ellen intézett gyenge támadásukat könnyűszerrel visszavertük és ellenséges tüzérősséget elhallgattattuk. Krivosij egyik határerődje ellen montenegrói lövegek természetesen legkisebb eredményt sem érték el. **HOFER** altábornagy. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

### Eredményes harcok a franciákkal.

Berlin, december 29. Nagy főhadiszállás jelenté a nyugati hadszíntérről: Neuportnál és Pernesstől délkeletre kisebb összecsapásokban némi tért nyertünk.

Franciáknak St. Menhoultól északnyugatra ellenünk intézett többrendbeli heves támadását franciák súlyos vesztesége mellett visszavertük. Ez alkalmossal néhány orosz hadifogoly jutott a kezünkbe.

Egyik előretörésünk Bels Bruleben Apremontól nyugatra 3 géppuska szakmányolása mellett egy francia lövészárcs eljuttatására vezetett. Franciáknak Benheintől nyugatra ellenünk intézett támadását visszavertük. — Legfőbb hadvezetés.

### Orosz területen van a török hadsereg.

Konstantinápoly, dec. 29. Főhadiszállás következő kommunikát teszi közzé: Csapataink a Murádov völgyben megütköztek ellenséggel s azt teljesen megverték. Csapataink 2 ágyut szakmányoltak, hozzávaló löszszerrel, 1 géppuskát, 2 löszerkocsit, 36 öszvért, 16 lovat, azonkívül két magasabb rangu, két kisebbrangu tisztet és 96 közlegényt fogtak el. A december huszonharmadikáról kelt orosz jelentés azt mondja, hogy az oroszok Sarikanysban, vagyis egy oly helyiségben, amely a Kaukázusban fekszik, megkezdtek az offenzívát. Az oroszok tehát ezzel beismerik, hogy a török hadsereg orosz területen van.

### Előrehalad a lengyelországi német offenzíva.

Berlin: A nagy főhadiszállás jelenté a keleti hadszíntérről: Keletporoszországban és Lengyelország Visztula jobbparti részében nincs változás.

Bzura és Rawka szakaszon támadásaink előbbre haladtak. Inowłodztól délre eső területen tegnap oroszoknak ellenünk intézett erős támadásait visszavertük. Legfőbb hadvezetés. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

## Az orosz ágyu.

Arad, december 29.

Eljön néhány nap múlva és a város háza elé kerül az északon vívott harcaink két emléke, két beszédes jele: egy orosz ágyu és egy orosz gépfegyver. Egy-egy a sok száz közül, a melyeket vitézeink a gyilkos ütközetekben, hősi önfeláldozások és szívós küzdelmek után elhallgattattak és hatalmukba kerítették. Egy-egy mutatója a gazdag hadizsákmánynak, a melyek helyét az orosz most már Japántól kért és drágán megfizetett ágyukkal kénytelen pótolni, — bizonyosságául annak, hogy a hatalmas orosz tüzérősség fegyverei és hadiszerei se kimeríthetetlenek.

A dicsőség hirdetője ez a két elnémult haláltosító, — de talán még inkább emlékeztető, a mely minden pillanatunkat odaszögezi a távolba, a hol katonáink kifogyhatatlan lelkesedéssel és csodálatos erővel végzik munkájukat. A hírek, a melyek erről a harerről nap-nap után érkeznek, csak halvány vázát adják a borzalmas, nehéz valóságnak. Az elhallgatott ágyu és a tehetetlené lett gépfegyver közelebb hoz bennünket a csatamezőkhöz. Láttukra elképzeljük a pusztítást, amely esőveikből kiáradt — és meglevenedik előttünk a kép, amidőn a magyar katonák hirtelen, félelmetes rohama az ágyukat, az ütegeket meghódítja és magával ragadja, a gépfegyvereket birtokába veszi. A Putilov-gyár remekei értéktelen szerszámokká válnak — és az értékiük abban a pillanatban ujul fel, a mikor a lármas csataterекről idejönnek, a polgári környezetbe, oda, ahonnan az ágyukat hódító kemény fiúk elindultak. Egy-egy ágyu és gépfegyver a sok közül, — de arra elég, hogy a gondolatokat lekösse és új bizalommal töltse el az

ittthon valókat, ha nem tudna rendületlenül hinni a sikerben, amelyet az öntudatos, elszánt, férfias harc a túlerővel szemben is képes kivívni.

Két megalázott, csöndes fegyver az orosz hadseregből... Szinte önkéntelenül fölujul az emlékezete a régi időknek, a mikor szintén jártak orosz ágyuk ezen a tájon. Hatvanhat év előtt, a mikor ezeknek az ágyuknak elbizakodott ősei a Világos táján, a szőlősi síkon álltak és mellettük fájdalmas lemondással vonult el a megfogyott, kifáradt, ellentállásra képtelenné lett kicsi magyar sereg. Mintha a megalázást, a melyeket az akkori orosz ágyuktól kellett szenvedni, torolnák meg azok, a melyeket az északi harcokban az oroszoktól elveszünk és a melyek közül egy, üzenethozóul Aradra jön. A hatvanhat év előtti szerszámoknál tökéletesebb, a tömegek pusztítására alkalmasabb a mai ágyu, — és ezeket is leteperi a vitézség, az egyre nagyobb, csodásabbat mivelő harc-edzettség.

Hálával és megilletődötten fogadja Arad a hadvezetés kedves figyelmének ezt a két jelét. Ugy képzeljük, beszédesebb formába öltöztetett tábori posta ez, amelyen a vezérek azt adják nekünk, a polgároknak tudtul: ime, egy szimbóluma a ti fiaitok, a ti vezéritek hősiességének; egy szilánkjja az ő dicsőségük érchegyének, egy tornya az ő nehéz küzdelmeiknek, amelyeket igazán hűen semminő leírás nem adhat elénk. Talán azt akarták: ne csak sebesülteket lássunk, akik a részvét mélabus hangulatát keltik föl, hanem a harctérnek felemelőbb, örömet és büszkeséget hirdető részleteit is. És így fogadva, nem gondolunk arra, hogy

csak egy ágyu és csak egy gépfegyver lesz itt. Az elfoglalt hadiszakmáynak az a rendeltetése, hogy az ellenséget gyöngítse és nem az, hogy egész tömegében látnivalóul szolgáljon. Azután katonáinknak bizonyára sürgősebb dolguk is van, minthogy az összes ágyukat az ország szívébe hozzák és valamennyit elosszák a haza minden városában. Ez az egy ágyu és az egy gépfegyver, mint mutató a sokból, elvégzi, a mit egy tucat tenne: hirdetője a polgárok között a mi csapataink győzelmeinek, fiaink haláltmegtető bátorságának és ez az egy is új alkalmat nyújt nekünk arra, hogy szakadatlan hálaérzettel és becsüléssel gondoljunk azokra, a kik ez előtt az ágyu előtt, a többi, elfoglalt és még el nem foglalt ágyu és gépfegyver előtt vérüket ontják érettünk.

## Karácsonyesti orosz támadás az uzsoki szorosban

(Karácsony első napján orosz halottakat temettek csapataink. — Tizenhat kenyérért egy ágyu.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

A kárpáti harcoknak két igen érdekes és jellemző epizódját beszélte el egy aradi fiatalember, aki a napokban tért vissza a máramarosi harctérről.

— El sem képzelhető — mondta — hogy a Kárpátokban, különösen Uzsoknál milyen nagyarányú vereséget szenvedtek az oroszok. Uzsoknál, ahol népfelkelők és lengyel legionisták álltak velük szemben, célzatosan karácsony előestéjén, este hat órakor támadtak. Mi amugy sem számítottunk karácsonyi pihenőre, biztosra vettük, hogy az oroszok — akik különben is majdnem mindig vasárnap, vagy ünnepkor kezdtek útközvetet — a szent estén sem fognak békén maradni.

Csakhamar rendkívül heves és elkeseredett harc fejlődött ki, amely egész éjszaka megszakítás nélkül tartott. Másnap, karácsony első napján már hátrább szorultak s délután megkezdték visszavonulásukat, amely később rendetlen futássá fajult. Estére vége volt az útközvetnek, az oroszok túl voltak a hágókon s előcsapataink Galicia földjén állottak. A csatatér borzalmas képet mutatott. Tele volt orosz hullákkal és sebesültekkel, ugyszólván alig volt talpalatnyi hely, ahol emberi testek, széttépett tagok ne hevertek volna. Legalább háromezer embert vesztettek az oroszok halottakban. Veszteségeik arányára nézve jellemző, hogy a következő nap, karácsony egész másodnapja részünkről kemény munkában telt el: egész nap dolgoznunk kellett, hogy az orosz hullákat eltakaríthassuk, eltemessük. Ez volt a karácsonyi ünnepünk.

Üldözés közben történt egy nagyon érdekes epizód. Tőlünk kiküldtek egy huszárőrjáratot, hat embert. A hat huszár útközben találkozott egy orosz patrullal, hat gyalogossal. Az oroszok a hogy meglátták a huszárokat, eldobálták fegyvereiket s magasra tartották kezüket, megadták magukat s azután rögtön onni kértek. Elpanaszolták, hogy a tréniük a hegyi utakon egyáltalán nem tudja őket követni s így élelmet alig kaptak napokon keresztül. Alati mohósággal falták fel a kenyeret, azután egyikük egy prozocióval állt elő:

— Ha fejenként még egy kenyeret kapunk, hozunk nektek egy ágyut.

A huszárok rövid tanácskozást tartottak, azután belementek a dologba. Elengedték az oroszokat, a kik erősen fogadkoztak, hogy feltétlenül visszajönnék. Vissza is tértek egy félóra múlva, még pedig megszorodva: tizenhatan, tizenhat orosz gyalogos, a kik a legnagyobb erőlködéssel cipeltek, toltak, huztak egy tábort ágyut. A huszárok befogták lovaikat az ágyu elé s diadalmenetben tértek vissza záskmányukkal s foglyaikkal a táborba, a hol képzelhető örömriváigással fogadták őket.

## Színházi fodrászból vadászhadnagy.

(Aki elfogta a szerajevói bombavetőt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

Szerajevóból Kolozsvárra kísért a napokban fogoly szerb komitácikat egy katonai transzport, amelynek egy szőke határvadászhadnagy volt a parancsnoka. A zöld parolis határvadászi nem érdekesség nélkül való ember: nemesak végignarcolta a háborút a mai napig, hanem szerepet juttatott neki a sors a háboru szörnyét felszabadító szerajevói drámában: a trónörököspar ellen elkövetett merényletben is.

Máriási Károly a határvadászok hadnagya, aki a polgári életben a szerajevói színház fodrásza, közvetlen szemtanúja volt a trónörökös autója ellen elkövetett bombavetésnek és a bombát hajító Cabrinovicsot ő fogta el. A drámai izgalmas eseményről ezeket mondta el Máriási, aki máramarosmegyei származásu magyar ember:

— A trónörökös bevonulását öt éves fiacskámmal, aki mindenáron látni akarta a trónörökösparát, az üzletem ajtajában állva néztem. Mikor a trónörököspar automobíja közeledett, a tömegben leirhatatlan lelkesedés vett erőt. A hirtelen felcsattant detonációra dermedt meg a tömeg. Senki sem tudta, hogy mi történt. A trónörökös autója hirtelen megállt. Ferenc Ferdinánd főherceg áthajolva a vele szemben ülő Poliorek altábornagyon, hangosan, sürgősen mondta a sofőrnek:

— Nur weiter! Schnell weiter!

Az autó megindult és ebben a pillanatban egy fiatalember, aki a tolongásban a kalapját is elvesztette, két könyökkel utat tört magának a tömegben és a Miljacska hidja felé futott.

— Én, amikor a trónörökös gépkocsija közeledett, a karomra vettem a kis fiamat, de amikor megpillantottam a kétségbeesetten menekülő fiatalembert, hirtelen letettem a gyereket és a merénylő után vettem magam. A merénylő, aki a bal kezében görcsösen szorított egy Browningot, futtában hátrafordult, aztán a folyó hidjáról a vízbe vetette magát. Ledobtam a kabátomat, aztán utána ugrottam, még pedig úgy, hogy lehetőleg ráugorjak a menekülőre. A tervem sikerült. Mindketten elmerültünk és mikor megint a víz fölé kerülünk, hirtelen elkaptam a merénylő balkezét és kicsavartam belőle a revolvert, mert féltem, hogy rám löv. Aztán a nyakánál fogva a parira vonszoltam a fiatalembert, akit a parton összesereglett ezer és ezer főre menő tömeg megakart lineselni. Azután jöttek a katonák és átvették Cabrinovicsot.

Máriási elszántságáról és szolgálatáról nem feledkeztek meg felsőbb helyen. Mint elmondta: a határvadászoknál őrmesteri rangot ért el és ebben a rangban került tartalékba is. A mozgósításnál azonban már mint tartalékos vadászhadnagy kapta meg a behívót és kilátása van arra, hogy a háboru folyamán

még további előléptetésben részesül, a háberu végén pedig udvari alkalmazást kap a szomorú szerajevói június 28 án tanúsított bátorsága jutalmául.

## Ahol a harminc és feles ágyuk dolgoznak.

(Honvédek harcai az északi hadszíntéren.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

Egy aradmegyei tartalékos honvédhadnagy az északi harctérről hozzátartozóinak szívesen írja le levelében a harctér téli életét.

— Ezredünk két nap óta mint tartalék pihen. Nyugodtabb napunk van. Szeretnék tehát néhány érdekes dolgot elmondani.

— Először is az időjárásról beszélek, napal olyan idő van, mint otthon szeptemberben. Szép őszi deledtünk. Az éjszakák azonban igen hidegek, de ezt is nagyszerűen elviseljük, mert úgy mi, mint a legénység tökéletesen fel vagyunk szerelve téli holmizkával. Napról-napra érkeznek a finom bundás mellények, papírmellények, téli alsóruhák, esizmak. Az élelmezés is jó. A konyhakocsi utánunk jön, egészen a tűzvonalba. Kapunk sajtot, konyakot, rumot, caket, néha még pezsgőt is, sőt a szakács tegnap csokoládé-felfújtat is csinált. Otthon ugyan kidobtuk volna, hiszen csak a rizs volt leöntve egy kis csokoládéval, de itt örömmünkben vállainkra emeltük a szakácsot.

— A napokban megkergettük a muszkákat, bevonultunk egy nagyobb városba. Az ottani szeszgyárban hajnalban még ott voltak az oroszok. A padlások, pincék is tele voltak orosz katonákkal. Mind várják bennünket, hogy önként megadják magukat. Beszélük, hogy az élelmezésük igen rossz, kenyeret már tizennégy napja nem kaptak, zsoldot meg több mint egy hónapja. A bevonulásunk előtt való estén óriási mulatozást csaptak. A szeszgyár környékén a korcsmák tele voltak részeg oroszokkal. Hiába lötte őket a tűzérsgünk, hiába mentünk oda mi, nem mozdultak, részegen kellett őket elhurcolni.

— Az utvonalon gyönyörű látványokban van részünk. Fejünk fölött állandóan orosz és német, valamint a saját repülőgépeink keringenek. Legutóbb három orosz gép volt a fejünk fölött, amikor hirtelen nyugatról méltóságteljesen egy Zeppelin tünt fel előttünk. Kiegészíti ezt a légi képet egy közeli várunk három-négy megfigyelő ballonja, amely most ki van kötve. Este kigyulladnak várunk fényezői. Orosz részről is válaszolnak erre. Az ő fényezőik pedig bennünket keresnek. A titkos fényjelzők is dolgozni kezdenek...

— Most egy rongyos parasztkóban vagyunk. Egy-két óra múlva megyünk előre a rajvonalba. Megkezdődik újra egy nehéz, fárasztó munka, a tartalék előrenyomulása. Így harcon kívül is történnek azonban váratlan, tragikus veszteségeink. Multkoriban menetelt az ezred messze a túztól a legnagyobb biztonságban. Hirtelen egy buia, csavargó golyó sítvit felénk. Egy szimpátikus tisztünket találja, aki holtan esik össze. Ezek a veszteségek fájnak a legjobban...

— Láttam itt néhány becsapódást a 30 és fél centiméteres ágyuinktól. Egy nagyobbazaru parasztház kényelmesen elier benne. A légnyomástól a környék házainak összes ablakai bezuzódtek.

— Hangulatunk kitűnő, nagyszerűen bírjuk a fáradsalmakat, bizalomteljesen nézünk a jövő elé. Ugy érezzük, hogy nagy események előtt állunk...

# Késik a lengyelországi végső döntés.

(Az orosz fővezér tartaléksapatokat vár. — Varsó ostroma és Przemysl fölmentése együtt jár. — A kárpáti kiterés hatása. — Románia titkos szerződése.)

*Távirati tudósítás.*

*Bécs—Budapest—Berlin, december 29.*

Von Schreibershofen szolgálaton kívüli őrnagy, a Vossische Zeitung és a B. Z. am Mittag katonai munkatársa a következőket írja:

— Ha az osztrák-magyar csapatoknak déli irányban való visszavonulása nem is volt kívánatos, mert ezáltal az oroszok balszárnya ellen megindított támadás holt pontra jutott, mégis ez idő szerint semmiféle aggodalomra nincsen ok. Számítani kell azzal is, hogy az osztrák-magyar hadvezetőség kétségtelesen azonnal megtette a szükséges ellenintézkedéseket, hogy a helyzetet ismét javunkra fordítsa. Tekintetbe kell venni azt is, hogy a tulajdonképpeni döntés nem Galiciában, hanem Nyugat-Lengyelországban fog megtörténni. Eppen ez okokból a szövetséges csapatoknak sikeres előnyomulása sokkal fontosabb, mint az osztrák-magyar csapatoknak a Kárpátokban való visszavonulása.

## Késnek az orosz tartalékok.

Genf-ből jelentik: A párisi lapok pétervári tudósításai szerint a német és osztrák-magyar csapatok offenzívája az egész fronton megszkítás nélkül folyamatban van és újabb sikereket ér el. A párisi lapok is beismerik, hogy az oroszok mindenütt kénytelenek voltak visszavonulni és ezt azzal igyekeznek magtortalni, hogy a németek óriási arányban kaptak megerősítést. A visszavonulást azzal magyarázzák, hogy **Nikolajevics Miklós nagyherceg be akarja várni az orosz tartalékosapatok megérkezését.** Azt is el akarják hitetni, hogy ez a visszavonulás az eddigénél sokkal előnyösebb stratégiai helyzetet biztosít az orosz sereg számára. Ezzel azonban épenzággal nem egybehangzó a Tempsnek az a jelentése, hogy a német offenzíva mind erőteljesebb lesz Varsó ellen. Legutóbbi jelentésében a lap előkészt arra, hogy az oroszok már is számíthatnak rá, hogy Varsót ki kell majd üríteni. Ezt a tényt meg kell majd előznie Przemysl felszabadításának.

## Az oroszok visszavonulása.

London, december 29. A „Times“ szentpétervári tudósítója jelenti: Az oroszok ugyanolyan mintaszerű rendben vonultak vissza új védelmi vonalukra, mint a mikor Lodzot feladták. Az oroszok most Piotrkowtól Opoczno felé is azért vonultak vissza, mert a Vilun felől előretörő német seregek a Bzura folyó mentén az orosz hadsereget oldalában tenyeggették.

## A félelmes német repülőgépek.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Öt német repülőgép jelent meg a lengyelországi Sochacew fölött és negyven bombát hajított le. A távirat csak annyit említ, hogy sok faház leégett és halottak is voltak. Egy bomba azok közül, a melyeket az öt német repülőgépről dobtak le Sochacewre, a város főpiacán robbant fel, a hol akkor nagy népsokaság tolongott. A robbanás igen nagy pusztítást tett az emberek között. Majdnem százan meghaltak.

Amsterdam, december 29. A Daily Telegraph levelezője jelenti Varsóból: Vasárnap sokat szenvedett Varsó a német repülőök támadásaitól. Három Taube felhasználta a szép időt s megjelent Varsó felett nagy magasságban. A közönség rémülten menekült az utcákról a házakba. Egy házat szétromboltak a repülőök bombái. A kórházak — jelenti a levelező — zsúfolva vannak, pedig csak nehéz sebesülteket helyeznek el bennük. Amint szállítható állapotba jutnak, azonnal az ország belseje felé fekvő helységekre továbbítják őket. Legutóbb azonban könnyű sebesültek jöttek csak Varsóba, ami megint nagy rémületet keltett. Ezt ugyanis annak a jeléről tekintették, hogy a csapatoknak már nem volt idejük arra, hogy a nehéz sebesülteket kivigyék a tűzvonalból s megmentésük őket.

## Krakó várta, Przemysl áljja az ostromot.

Páris. Krakó erődítéseiben több égyu várta az ostromra készülő oroszokat, mint amennyi valaha egy erődben együtt volt.

Stockholm, december 29. A hetek óta ostromolt Przemysl váráról az orosz hivatalos jelentés jótormán mindennap megemlékezik. Már jó idő óta nap-nap után jelenti, hogy a várórségerőtéljes kirohanásokkal nyugtalanította a körülzáró sereget. Az orosz jelentés mindannyiszor hozzáfűzi, hogy ezeket a kirohanásokat „az ellenfélnek súlyos veszteségeket okozva visszaverjük”, de a nem hivatalos jelentésekből az derül ki, hogy a várórség folytonos kirohanásaival még most is nagy veszteségeket okoz a körülzáróknak.

## Zemplémből, Ungból kivertük az oroszokat.

Sátoralfajuhely. Az oroszokat Uzok előtt véresen megvertük, a szorosot egész terjedelmében elfoglaltuk és a menekülő ellenséget már Galicia területén üldözzük. Jelentés jött ide arról, hogy Okörmező felett még áll a harc. Az oroszok karácsony éjszakáján hevesen támadtak, de olyan fogadtatásra találtak, hogy fedezékek mögé kellett menekülniök.

Sátoralfajuhely. Meczner Gyula főispán elnökiesével ma tartotta Zemplénnvármegye közgyűlését, amelyen Dókus Ernő alispán jelentést tett arról, hogy az oroszok november tizenkettedikén benyomultak a vármegyébe, előzönlötték a megye egy részét: négy járást háromszáznyolcvanezer holdnyi területet, melyen százhetven község van hetvenezer lakossal. Különösen Homonnánál és Mezölaborcon jelentékeny károkat okoztak. Csapataink vitézsége folytán december tizenkettedikén utolsó hátrvédek is kimenekültni kényszerültek és most már a vármegye összes járásaiban működik a közigazgatás. A főispán hozzátette, hogy a károkat mindenhol megbecsülik és a lehetőség legszélső határáig megtörtetik.

## Trónörökösünk a máramarosi csapatoknál.

Máramarossziget, december 29. A trónörökös látogatása az itteni hadseregesoportnak szöit. A látogatás célja az volt, hogy a trónörökös személyesen meggyözdjék a hadseregesoport legény-

ségének állapotáról és magatartásáról. Ő fensége az egész napot a fronton töltötte, a hol számos közlegényt és tisztet megszólításával tüntetett ki és hosszasan elbeszélgetett velük. Érdeklődött hógylétük iránt s kikérdezte őket magánéletük, családjuk felül. Lelkesítette őket és túlaradó szavakkal fejezte ki megelégedését a csapatok vitéz és bátor magatartásán. Egyik embertől a másik-hoz ment. Látszott rajta, hogy különös gyönyörűsége telik a magyar bakákkal való beszélgetésben. A harotérről való távozás előtt a kitüntetésre kijelölt vitéz katonák mellére személyesen tűzte fel az érdemjeleket. A csapatok lelkesen ünnepeleék a trónörökösöt és távozásakor meghitt szeretettel bucsuztak tőle.

## Oroszország utat kapott a tengerhez.

Stockholm. Oroszország Pétervárról Bergenbe Skandinávián keresztül vasutösszeköttetést kapott és így az Északi tengeren át Angliából ismét kaphat szállítmányokat, főleg hadiszert.

## A pusztuló Lengyelország.

Kopenhágából jelentik: Pétervárról érkező hírek szerint ma már nem lehet az orosz közvélemény előtt eltitkolni, hogy Lengyelország mily rettenetesen szenved a háboru borzalmái miatt és milyen vigasztalan az állapota ennek a szerencsétlen tartománynak. Ennek szemléltető példája Petrikau sorsa. Ez a város Oroszország egyik legfejlettebb ipari centruma, miután azonban a szén és nyersanyagok teljesen hiányoznak, most minden gyártelep beszüntötte a munkát. Százazrekre megy a munkanélküliek és nyomorgók száma. Habár a városokban gyűjtéseket eszközölnek és egyes gyártulajdonosok támogatják a munkásokat, ez a segítség nem sokat használ, mert a kenyérnek kilója több, mint két korona. Lakást nagyon nehezen lehet kapni. A városok a bombázástól nem sokat szenvedtek, csupán a vasuti pályaudvarokat rombolták le. Ezzel szemben a falvak a varró-bécsi vonal mentén mind teljesen leégték. Az országban alig van ház, amelyben fűthetnek, mert az összes tüzelőanyagot felhasználták, sőt még a kerítéseket is elégették. A kis parasztházakban sokkal jobban érik a hideget, mint a szabadban, mert a falak nedvesek és penészesek. Petroleum és gyertya szintén nincsen sehol. A „Ruszkójo Slova“ tudósítója írja, hogy egy subakowi gazdag földbirtokosnál teazestélyen egy félóráig égettek mécesest és ez hallatlan luxus, mert máskor csak a legszükségesebb pillanatokban gyujtanak világot a gazdagoknál és szegényeknél egyaránt. Rendkívül nagy az éhínség és a jövő évi aratás előtt nem is várható javulás, mert egyáltalán nincsen élelmiszer készletben. A földök, rétek és szántók el vannak pusztítva, az országutak háromszor szélesebbek, mint eddig voltak. Hetekig nem kapnak az éleltek takarmányt, mert aranyért sem lehet kapni. A helyzet nagyon vigasztalan és a jövő még sötétebb.

## Az orosz taktika célja.

Roma, december 29. A Giornale d'Italia pétervári tudósítója jelenti lapjának: Alkalom volt egy nagyon magas állásu orosz személyiséggel beszélni, aki nem hatalmazott fel rá, hogy nevét említsem. Véleménye szerint a németek azért vonják szükebbre harsvonalukat Kelet-Poroszországban és Lengyelországban, hogy ép úgy, mint a nyugati harctéren, költelen is pozíciós legyen a mérkőzés. A németek kitűnően értenek ahhoz, hogy a harcvaslók mögött levő sűrű vasuthálózatot minél jobban kihasználják.



Tartalékjait hol ide, hol oda vetik és az orosz sereg meglepetése árán iparkodnak jó hadállásokat elfoglalni, hogy ily módon kényszerítsék az orosz hadvezetőséget csapateltolásokra és elérjék azt, hogy a hol támadásra készülnek, az ellenfél ne legyen velük szemben tulerőben és hogy az oroszokat megakadályozzák a német harcfront átörésében. Az orosz hadvezetőség azonban nagy segédcapatokat vetett a harcfrontba s remélhetőleg olyan erős nyomást fog gyakorolni az ellenséges vonalra, hogy elvágja a német seregeket az osztrák-magyar haderőtől.

### Ostromállapot Pétervárott.

Stockholm, december 29. Az orosz kormány a legszigorubb hadiállapotot hirdette ki Pétervárott és külvárosaiiban.

Pétervár, december 29. (Krisztinián át.) Szibériában nagyarányú lázadás tört ki a népfelkelő ezredek között. Tomsziban a katonák megölték a kormányzót és vérszemetűzések voltak a hatóságok és a bevonulni köteles népfelkelők között. A bilystoki ezredekot, amelyek javarészt zsidó és lengyel legénységből állanak, mivel a hatóságok nem bíznak hűségükben, részben Tomszkba, részben Irkuckba helyezték át.

Rotterdam, december 29. A Nieuwe Rotterdamsche Courant jelenti Londonból tegnap kelettel: A Morningpost Pétervárról arról értesül, hogy az orosz nép elégedetlensége egyre nő a miatt, hogy a nyugati szövetségesek nem veszik ki teljes mértékben részüket a hadjáratból. Nagy az elégedetlenség azért is, hogy noha a német főerő keleten van, nyugaton még mindig nem sikerült a németek hadállásait visszaverni. Azt hinné az ember, hogy a szövetségesek haderejének elég erősnek kellene lenni ahhoz.

### Románia titkos szerződése.

Szófia. Ide érkezett legújabb hírek szerint Novoje Wremja azt írja, hogy Románia titkosan szerződött, de — nem Oroszországgal.

### Alkudozások Oroszország és Japán között.

Berlin, december 29. Az a hivatalos pétervári távirat, amely szerint Oroszország nem ígérte oda Sachalin sziget felét Japánnak, hogy cserébe ágyukat kapjon, ugylátszik, nem mond igazat. Az entente egyik hírforrása, maga a Reuter-ügynökség jelenti most Washingtonból, hogy az ottani japán nagykövet hivatalosan közölte ezt a tényt az amerikai kormánnyal. Japán a nehéz ágyukon kívül még tiszteket is ad cserébe Sachalinért.

Kopenhága. A pétervári táviratokat kategorikusan megcáfolja a Reuter jelentését Sachalinnek átadásáról a japánok részére.

Róma, december 29. Az itteni japán nagykövet a legutóztottabban kijelentette, hogy ha a szövetségesek — a mi nem valószínű — fegyveres segítséget kérnének Japántól, a tokiói kormány azt feltétlenül megtagadná.

Basel, december 29. Tokiói jelentés szerint a japán képviselőházban heves jelenetek voltak, mielőtt a kormány a parlamentot feloszlatta volna. A sziget-politika védelmezői és a kontinentális politika hívei között dulakodásra került a sor. Sahibava képviselő, volt miniszter eközben két pad közé szorították, úgy, hogy súlyos belső sérüléseket szenvedett.

## A tábornok hőstette.

(Ezer katonánk megmentése. — Vissza a szerb partra! — Egy aradi népfelkelőtiszt elbeszélése.)

Az Aradi Közlöny tudóstíjójától.

Arad, december 29.

Nem titok ma már, hogy a Belgrád körüli harcokban, amelyek seregeinknek a Száván túra átvonulását fedezték, nagy része volt a magyar népfelkelő csapatoknak, amelyek hősiessé, rettenthetlen bátorsággal feleltek meg kötelességüknek és sok helyen órákig tartották föl a szerbeket gyilkos golyózáppal. Ezek a népfelkelő csapatok voltak az utolsók a szerb területek elhagyásában. A déli harctéren sok aradi népfelkelő teljesít katonai szolgálatot és a bátor harcoknak, nehéz küzdelmeknek, emberfölötti fáradalmaknak minden változatából kijutott az aradi öreg katonáknak is, akik tisztjeik — a polgári életben tanár, ügyvéd, bíró, egyszerűval lateinai foglalkozású békés emberek — buzdítására hősi példaadására előljártak a bátorságban, makacs hősiességben.

Az aradi katonákból álló csapatok egy része az új csoportosítás óta egy délvidéki városkában tartózkodik. Itt keresték föl rokonai Sz. Zs. dr. aradmegyei ügyvédet, aki mint népfelkelő hadnagy végigharcolta a szerbiai küzdelmeket. Az Aradon is jól ismert és kedvelt ügyvéd az izgalmas napok történetéből sok érdekes eseményt mondott el. A harcoknak különösen jellemző epizódja Sch. tábornok hősi vállalkozása, amellyel ezer derék katonánkat mentette meg a szerb fogságtól. Sz. Zs. dr., aki tanuja volt a generális haditettének, ezeket mondotta el róla:

— Amikor Belgrádtól délre álló csapataink visszavonulását elrendelték, lassan megkezdődött az átkelés a Száván a magyar partok felé. A hadihidakon szakadatlanul vonultak át katonáink és egyre érkeztek az újabb csapatok déli irányból. Visszavonulásukat népfelkelők és egyéb csapatok fedezték, úgy, hogy a Száván átkelésben ezek a hátrvédőharcokat folytató csapatok voltak az utolsók. Már odaát álltunk valamennyien és már jelezték, hogy a szerb csapatok előrenyomulnak az általunk elhagyott állásokba és akkor állapították meg, hogy egy több mint ezer idősabb katonából álló csapatunk odaát maradt szerb földön, amellyel már megszakadt a Száván át főnállott összeköttetésünk. Az ezer főnyi csoport előretolt állásban volt és annyira elmaradt a többi visszavonuló katonaságtól, hogy mielőtt az átkelési pont közelébe érkezett volna, a hadi-hidat már elbontották pionereink.

A biztos helyen levő csapatoknál nagy izgalmat keltett ezer derék bajtársuk helyzetének híre és az a tudat, hogy a Száva túlsó oldalán rekedt csapat kérelhetetlenül és menthetetlenül szerb fogságba kerül. A vezető tisztje tanácskozni kezdtek, hogy nem lehet-e valamit tenni a csapat megmentésére. Sch. tábornok, aki az ott tartózkodó csapatokat vezette, egyenszen kijelentette:

— *At kell menni értük és meg kell menteni a fiukat!*

Néhány lelkesedő, fiatal tiszt azonnal újjongva jelentette ki, hogy kész a mentő expedícióban résztvenni. A komolyabb, idősebb tisztje azonban csóválták a fejüket:

— *Csak azt kockáztatjuk, hogy mi is ott vesszünk, szerbek kezébe kerülünk.*

Valóban: a szerb Száva-parton a környező dombok mögött — távcsővel kivehetően — már szerb csapatok tüdőztek föl és szerb gép-

fegyverek ropogó-pattogó szava szólalt meg. Az ezer ottrekedt, derék vitéz hozzákészült már az egyenlőtlen harchoz, hirtelen készült fedezékekben helyezkedtek el, várták a támadást. Reménytelennek látszott a helyzet és a heveskedők kezdtek igazat adni a megfontoltaknak: ha az ott rekedtek megszabadítására kisebb csapattal átkelünk, könnyen az ezer ember sorsára juthatnak a megmentők is, arra pedig nem volt már mód, hogy nagyobb erővel fedezzük az átkelést. De a generális nem csüggedt el.

— Tudom, hogy veszedelmes vállalkozásról van szó — vágta ketté a vitát Sch. tábornok. — *De bajtársainkat nem hagyom elveszni: én magam vezetek át értük egy csapatot.*

Sch. tábornok szavára csakhamar lelkesedő, elszánt kis csapat jelentkezett és a generális, akiről katonái már cselelt is fiúi szeretettel emlékeztek meg, szavának állva, maga vezette át pontonokon a kicsiny, de annál hősiessébb expedíciót a szerb partra. A vitéz katonák ragyszerően fedezték ezer bajtársuk átkelését a körülkerítésre készülő szerbek ellen és végül maguk is elhagyták baj nélkül az ellenség földjét. Sch. tábornokot, aki mindvégig a legveszélyesebb helyeken tartózkodott és talán utolsónak, akkor távozott csak a szerb partról, amikor a megmentett ezer ember már elérte a magyar földet, őszinte és lelkesedő ovációval fogadták a fegyelemhez szokott, de a szív őszinte megnyitvánulásának ellentétét nem tudó katonái.

**Levelezés a hadifoglyokkal.** Az ellenséges államok közül Oroszországgal, Szerbiával, Montenegróval, Franciaországgal, Nagybritanniával és Japánnal való forgalomban hadifoglyokhoz címzett vagy ilyenektől eredő levelek és levelezőlapok, Oroszországgal, Szerbiával, Franciaországgal, Nagybritanniával és Japánnal való forgalomban ezenkívül postautalványok is válthatók a következő feltételek mellett: A közönségnek a leveleket mindig nyitott állapotban kell postára adnia, illetve levélgyűjtő szekrénybe dobni. A levelet ajánlva feladni nem lehet. A cím, valamint a közleményt ajánlatos a rendeltetési ország nyelvén, vagy pedig németül, vagy franciául írni. A címben a címzett katonai rangján kívül megnevezendő az a csapat is, amelyben legutóljára szolgált. Ezenkívül mindig feltűnően oda kell írni a „Prisonnier de guerre” vagy „Kriegsgefangener” megjelölést. Ha a feladó a címzett tartózkodási helyét nem ismeri, elegendő, ha megnevezi az országot, amelyben a címzett hadifogságban van (Russie, Serbie, Montenegro, stb.) A hadifoglyokkal váltott levelezés portómentes lévén, a frankojegyek felragasztására szánt helyre a „Prisonnier de guerre” záradék irandó. A feladó („Aufgeber” vagy „Envoyeur” jelzéssel) a maga címét a levél hátoldalára, illetve a levelezőlap címlapjának felső részére írja fel. A Nagybritanniába, Oroszországba, Franciaországba és Japánba hadifoglyoknak küldött postautalványok nemzetközi utalványúrlapon frankra és centimre állítandók ki és „Au Controle General des Postes a Berne” címmel látandók el, míg a Szerbiába szóló postautalványokat szintén nemzetközi úrlapon leírva (frankra) és banira (centimere) kell kiállítani és a „Külföldi postautalványok kicserélő hivatala Budapest” címmel kell ellátni. Utalványokat a posta csak akkor fogad el, ha a feladó a címzett tartózkodási helyét ismeri és a szelvény hátoldalára irt címben a rendeltetési helyet kírta. Postautalványt, amelyen csupán a rendeltetési ország van megjelölve, feladni nem lehet. A hadifoglyokkal váltott postautalványok portómentesek s ezért a frankojegyek felragasztására szánt helyen „Prisonnier de guerre” megjelölést kell írni. Az utalvány szelvényére közleményt írni nem szabad. Egy postautalvány nyál egyelőre legfeljebb kétszáz frank vagy ennek egyenértéke utalványozható.

# Ben Ermolli a monarchia-arab tábornoka.

(Francia leiterjakabok és hazugságok. — Miről ír a Matin?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

A hazugságoknak abból a változatos tömkelegéből, amely ott tarkállik az entente ujságjainak minden hasábján, gyakran közöltünk már szemelvényeket. Szédületes naivitással és hajmeresztő arcátlansággal tudnak hazudni az angol és francia ugynevezett világlapok. Most a párisi „Matin” egyik legutóbbi száma került a kezünkbe és érdemesnek tartjuk olvasóinknak is megszerezni azt a vidámságot, amelyet a francia ujság rólunk szóló híreinek olvasása kelt. Tanúságos olvasmány a Matin. Megtudtunk például belőle azt, amire magunktól sohasem jöttünk volna rá, hogy az osztrák-magyar hadseregben arab generális is van. Idáig azt hittük, hogy csak az angol és francia hadseregben vannak „színes emberek”. Pedig a „Matin” vastag betűkkel írja egyik cikke felé ezt a hangzatos címet:

**Un général arabe commande les troupes autrichiennes.**

(Egy arab tábornok az osztrák csapatok parancsnoka.)

A cikkben — a Matin december 22-iki számában jelent meg — azután elolvashatjuk a következőket:

— A galíciai harctéren, ahol öt német hadtest operál most az osztrákokkal, a helyzet a következő: a Krakó—Tymbark—Uj-Sandec vonalon megindított osztrák-német offenzívát a Dunajec balpartján feltartották. Nagyszámu osztrák csapatok, amelyeknek Ben Ermolli tábornok a parancsnoka, átlépték a Kárpátokat a Lisko—Sanok—Dukla—Gorlitza vonalon, azzal a kettős céllal, hogy megferdítsék az orosz balszárnyat és felszabadítsák Przemyslt, amelynek helyőrsége végsőkéig kimerült és utolsó kirohanást kísérelt meg.

Ezeket az erőket több helyen megverték és visszavetették a hegyek közé.

Ben Ermolli tábornok arab ember, aki gyermekkorában jött Ausztriába.

Böhm Ermolli tábornok tehát arab ember. A francia távirtdász „Ben”-nek írta a „Böhm”-öt és a zseniális francia ujságíró rögtön tisztában volt vele, hogy akinek a neve előtt Ben van, az nem lehet más, csak arab. Ugy látszik mégis érezte, hogy valamiképen illik megmagyarázni, hogyan jutott egy darab olyan előkelő pozícióhoz az osztrák-magyar hadseregben és csodálatos találékonyságával megfejtette ezt a rejtélyt is: Ben Ermolli már ifjú korában beköltözött Ausztriába.

De van a Matinben egyéb mulatságos is. Azok a barbár németek úgy látszik tönkretették a fogukat a sok eleven emberhussal; csak így lehet megérteni, miért fordítanak a háború közepén annyi gondot rá, hogy javítsák a rágószervüket. Boldog németek, semmi más gondjuk nincsen. A Matin, miután megállapítja, hogy a németek Antwerpenben naponta 14 tonna kenyert, 28 tonna burgonyát, 8 tonna nyers húst, 3 és fél tonna füstölt húst, 3 és fél tonna konzervhúst, 2 tonna sajtot, 8500 üveg bort, 255,000 cigarettát, 85,000 szivart, 1700 csomag dohányt és még sok egyéb szednek össze, tudomásunkra adja a következőket is:

— Antwerpen optikusainak szemüvegét kell gyártaniuk a német katonáknak és fogorvosokat arra kényszerítették,

hogy hamis fogakat csináljanak a német tisztok számára, vagy aranyplombával lássák el a fogukat.

Mig Antwerpenben ilyen jól folyik a német katonák sora, addig Berlinben nagy a szomorúság a Matin szerint.

— „Mélységes, majdnem tragikus csendben — írja a Matin — folyt le tegnap este a császár elutazása. Az udvari méltóságok gondosan titkolták az elutazás óráját és a pályaudvarhoz vivő uton II. Vilmos kerülte a nagy feltűnést.

Azt akarták, úgy látszik, hogy a lakosság ne vegye észre levert arcát és fáradt tekintetét, vagy hogy ne ragadtassa el magát a nép háboruellenes tüntetésére.

A császár egészségi állapota miatt elterjedt nyugtalanság után az utolsó napok különösen szomorúak voltak Berlinben.

Miért kellett vajon Berlinben szomorkodni az embereknek? Talán annyira a szívükre vették, hogy hadihajóik angol partokat mertek bombázni? Mi nem ismerjük e szomorúság okát.

A németekre különben, még a naturalizáltakra is, rossz sors vár Franciaországban. Constant Emil girondi képviselő ugyancs törvényjavaslatot terjesztett be, amelyben azt kéri, hogy az 1904. óta naturalizált németek, valamint osztrák-magyarok és törökök naturalizálását csak akkor ismerjék el érvényesnek, ha vagy az illetők maguk mozgósítva vannak, vagy fiuk szolgál a francia hadseregben. A törvényjavaslat indokolása kifejti, hogy a németek naturalizált testvérsíknak köszönhetik gyors előnyomulásukat, másrészt pénzügyi téren a naturalizált németek előkészítették Franciaország romlását.

A naiv hazugságok mellett a Matinban előkelő helyet foglalnak el a szemérmellen hazugságok. Ezek között a legvakmerőbb az, amikor cikket írnak a németekről: „A hazug nép” cím alatt. A cikkben mindössze azt állítják, hogy hazudik a Wolff-ügynökség, amely naponta hamis hírokkal árasztja el a világot, hazudik a császári kormány, hazudnak a császár követői, hazudnak a vezérkari főnökök, akik tőlük tökéletesen úgy segítik a hazugság nemzeti iparát, hogy hamis győzelmekről és imaginárius zsákmányokról adnak jelentést. És miután kereken leszögezik azt a tényt, hogy Németországban mindenki hazudik, a negyvenkettősök hangjánál jobban puffogó frázissal így fakadnak ki.

„Hazugság! Hazugság! Hazugság! Németország végleges leveretése nem lesz, egyéb, mint borzalmas cáfolat!”

A németek nyugodtan várhatják ezt a cáfolatot és a franciák hazugságait még cáfolni sem tartják érdemesnek.

**Az Aradi Közlöny minden előfizetője — azok is, akik január elsején lépnek az előfizetők sorába — megkapják az Aradi Közlöny diszes kiállítású és érdekes nagy képes naptárát.**

## Népfelkelő önkéntesek a lovasságnál és tüzérségnél.

(Kedvezmények az önként sorozásra jelentkező népfelkelőknek. — A hadügy-minisztérium közlése.)

Távíráti tudósítás.

Bécs, december 29.

A 1878—1890. években született népfelkelésre kötelezettek önkéntes belépése az illető csapatost (kiegészítő parancsnokság, katonai intézmény) beleegyezésétől tétetik függővé.

Kiképzési tekintetéből a fent idézett évfolyambeli népfelkelésre kötelezettek nézve, a kik önként soroztatják magukat a háború tartamára s akiknek meg van a véderőtörvényben megállapított, az egy évi tényleges szolgálatra jogosító tudományos képzettségük, az egyes csapatosteknél maximális szám állapítatik meg, illetve az önkéntesi jog elnyerése külön feltételekhez van kötve és pedig:

1. A lovassághoz való felvételhez saját, belovagolt, hadi szolgálatra alkalmas ló szükséges.
2. Vasutas, vagy távirővezredhez való felvételhez engedélyt — maximális szám megállapítása nélkül — belátáshoz képest az illető hadkiegészítőparancsnok ad.
3. A következő csapatosteknél maximális szám állapítatik meg és pedig minden
 

tábori ágyus és tábori mozsár-ezrednél	40
nehéz terekozostagnál	30
lovastüzérezrednél	30
hegyi tüzérezrednél	30
az 1. számú vartüzérezrednél	60
a 2. 3. 5. és 6. vartüzérezrednél egyenként	40
a 4. vartüzérezrednél	60
a vartüzérezrednél	20
árkász (sappeur) zászlóaljnál	40
utász (pionir) zászlóaljnál	40
azekerészosztagnál	50
egészségügyicsoportnál	50

önkéntes vehető fel.

4. Az árkász (sappeur) és utász (pionir) csapatokhoz, továbbá a vasuti és távirővezredhez való tudományos előképzettség a véderőtörvény 88. paragrafusának 5. pontja szerint bizonyítandó.

5. A gyalogsági és vadászcsapatokhoz való belépési engedélyek kiadásánál irányadó, hogy annak a területnek népfelkelésre kötelezettek, amelyen az illető gyalogezred (tiroli császárvasdász ezred) illetőleg vadászzászlóalj kiegészíti magát előnyben részesül a más területen illetékes pályázóval szemben.

6. A népfelkelésre kötelezettek a tábori ágyus ezredkehez, lovastüzérezredkekhöz, trén és egészségügyi csapatokhoz való felvételéhez ugyan nem szükséges saját ló, még is e sorban azok a pályázók jönnek számításba, akik saját, belovagolt és hadi szolgálatra alkalmas lóval rendelkeznek.

A népfelkelésre kötelezetteknek a háború időtartamára való önkéntes sorozása csak az illető évjárat alkalmasnak talált népfelkelésre kötelezetteknek általános bevonulásáig tarthat.

Mindazok a népfelkelésre kötelezettek, akik megkapták a belépésre az engedélyt a kik önkéntes sorozásnál alkalmasoknak bizonyultak, január tizenhatodikáig tényleges szolgálatra behívandók.

Azoknak a népfelkelésre kötelezetteknek későbbi behívási idejét illetőleg, akik a számukra megállapított bevonulási határidő, január tizenhatodika után önként soroztatották magukat, további utasítások következnek.

Ezeket a háború idejére önként jelentkezőket külön alosztályba kell csoportosítani s a most felállított egyéves önkéntesi alosztályokhoz csatlakoztatni.

A háború időtartamára önként sorozottak általában az egyéves önkéntesi jelvények viselését, beszállásolást, saját egyenruha viselését illetőleg olyan elbánásban részesülnek, mint az egyéves önkéntesek.

## Aradi tartalékos tiszt hősi halála.

(Elesett az első ütközetben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

A szerb harcra bekövetkezett fordulat napjaiban gyászos híreket hoztak Aradra is a messze délről jövő posták, élőszóval jött izenetek. Derék aradi katonák, a béke idején munkás, szorgalmas, megbecsült aradi polgárok hősi harcáról, vitéz küzdelméről, bátor és szomorú haláláról keringtek a hírek, amelyek közül sokról azóta megtudtuk, hogy csak kőszá hírek voltak, de bizony nem egy esetben az első szomorú híradást megerősítették a hivatalos jelentések is.

Most érkezett meg a hivatalos helyről nyert megerősítése a családhoz Brasch Miksa tartalékos honvédhadnagy hősi halálának is, mely gyászba döntve hozzátartozóit és igaz részvétet keltve mindenhol, ahol csak a valóban szimpatikus, törekvő, intelligens fiatal kereskedőt ismerték. Az Aradi tejszarnok alig huszonnyolc éves társtulajdonosa és vezetője a mozgósítás napjaiban vonult be a zombori 30. honvédgyalogezredhez, amelynek keretébe mint tartalékos honvédhadnagyot kévéssel előbb helyezték át. A háború első négy hónapját dapesten töltötte a fiatal tartalékos hadnagy, akire a pótkerethez bevonult újoncok kiképzését bízták.

Amikor mint képzőtiszt befejezte munkáját, november végén ezredének egyik menetszázadával utnak indult a fővárosból a déli harctérre. Szüleinek ekkor írt utoljára és tudatta velük, hogy egy menetszázadot visz Szerbia belsejébe. A legközelebbi hír, amit kaptak róla: Brasch Miksa eleséről számolt be. Hosszu tudakozódás, érdeklődés, aggodalmas és mégis jót remélő várakozás nehéz napjai után az ezred budapesti pótkeretparancsnokságától a család barátai a következő értesítést nyerték a szomorú hír valóságáról és a vitéz honvédhadnagy utolsó napjairól.

— November huszonhetedikén este érkezett meg a honvédek menetszázada, amelyet Brasch Miksa vezetett, Valjevoba, ahonnan nyomban tovább mentek Srb Moravci felé, ahol a harmincas honvédek harcban álltak a szerbekkel. Brasch hadnagy átadta a menetszázadot és átvette az ezred ötödik századának parancsnokságát. Még azon az éjszakán szuronyrohamra mentek a honvédek és elfoglalták Srb Moravci előtt egy fontos hegyi pozíciót.

Másnap a szerbek elkeseredett és halált megvető harcokat folytattak a hegy visszafoglalásáért. A zombori honvédek azt a parancsot kapták, hogy minden áron tartásuk meg a pozíciót. Háromszor jöttek rohamra a hegy ellen a szerbek és mind a háromszor súlyos veszteségekkel futottak vissza. A hegyet megszállva tartó honvédesapatok közt volt Brasch Miksa százada is, az ötödik század, amelynek jól elkészített fedezékeire gyilkos golyózáport zúdítottak a szerbek.

Egész nap tartott a harc. Délután öt órára járt az idő és már szürkületi kezdett, amikor Brasch a rajonnal mögött egy honvéd hadnagyot vett észre, aki idegesen futkározva valami parancsot közölt a rajnonalban fekvő katonákkal és közben egész testét kitette a szerb golyóknak.

— Vigyázz, mert read lőnek — figyelmeztette bajtársát Brasch hadnagy.

Amint hátra fordult a hadnagyhoz és kiemelte kissé fejét az alacsony fedezékből, hír-

telen előrebukott: egy szerb gépfegyver golyója a nyakát furta keresztül, a főütberet érte és nyomban megölte. Az első oszta, az első hősiemen végigküzdött ütközet az utolsó is lett: másnap több elesett tisztársával együtt Brasch Miksát is szerb földbe temették könyező bajtársai. Azután jött a visszavonulás és a vitéz fiatal honvédhadnagy sirja most ott áll a messze idegenben Srb Moravci hegyén...

A harcmezőn elesett tartalékos tisztben Brasch Simon az Aradi tejszarnok tulajdonosa középső fiát veszítette el.

## Aradi öreg katonák karácsonya a déli harctéren.

(Ezer darab zsebóra a parancsnok ajándéka.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 29.

Nagy művészek ihletődnek majd meg az ideai karácsony zordon fenségességétől. Örök témája marad a poezisnek, a művészet minden ágának az ideai karácsonyi hangulat megörökítése. Az örök békeesség, a megváltó születése napjának ünneplése ágyudörgés, gépfegyver ropogás, aknarobbanás, rohamozók diadalordítása, összeszorított toroku ellenség halálhörgése közepette. Mióta ember él a földön, azóta sem találkozott nagyobb ellentét, mint a lövészárókban meggyújtott karácsonyfa. Ég és pokol minden gondolata benne van ebben az ideai ünnepben, amely az emberiséget annyira a szívére fogta, hogy a háború borzalmainak dulása óta egyszer sem tudott szolidaritásának olyan kifejezést adni, mint a táborokba küldött karácsonyi ajándékok. A háborús jótékonykodásnak ezek a kis csomagok voltak legönkéntesebb, legnemesebb megnyilatkozásai. Aki kapta nem tudja, hogy ki küldte és aki küldte nem vár érte sem nyilvános, sem diszkrét köszönetet. Ez a legtisztább emberi cselekedet volt.

A nagy idők a nagy gondolatnak azonban nemcsak egyetlen formáját szülték meg. Nemcsak az itthonmaradottak óhajtottak tiszta emberek lenni, akik szívök minden szent érzelmét belepakkolták a hatvan centiméteres csomagba. A háború kemény katonái a vérzivatarban megedzett hősök is karácsony napján valami ünnepi érzést és gondolatot tartogattak, amelyet a halál birodalmában megkeményedett szívök legmélyén zártak el. Arról már írtunk, hogy a harcmezőkön még ott is ahol az ellenség épen a szent estét választotta leghevesebb támadására, kigyultak a karácsonyfa és a körülötte sereglett katonák szent áhitattal áldoztak legszebb érzelmeiknek, az otthonlétükre gondolva. Arról azonban még nem volt szó, hogy az öreg aradi katonák ünnepét miként tette még magasztosabbá a parancsnokuk, aki nemcsak az itthonról küldött ajándékokkal örvendeztette meg hűséges embereit, hanem olyan formáját találta a megemlékezésnek, amely talán minden aradi katona élete végéig feledhetetlenné teszi az ideai karácsonyt.

Javakorabeli öreg, aradi polgárból álló egyik nagyobb csapatnak a parancsnoka K. Ede úr. aradi törvényszéki jegyző. A polgári életben is a legnagyobb tisztelettel és legőszintébb szimpátiával találkozik mindenki részéről, mert valóban ideálja a jellemes, helyét egész férliként betöltő embernek. A mozgósítás óta van a harcmezőn, ahol előbb mint hadnagy egy kisebb parancsnokságot, majd pedig mint főhadnagy egy nagyobb felelősséggel járó pozíciót tölt be. A katonái imádják a csupa szív és szenvedéseik, küzdelmeik miatt mélyen érző és érdeklődő parancsnokot, aki legnemesebb

bajtársa és apja az öreg aradi harcosoknak. Egy pillanatra még nem hagyta magára csapatát, amelynek minden szükségletéről nemcsak a nyugalmasabb, de a legkritikusabb napokban is tudott gondoskodni. A háborúban a parancsok körültekintésén, lelkiismeretességén fordul meg ezer és ezer ember sorsa. Az állam ad pénzt, de a pénz ér sokszor a legkevesebbet az adott viszonyok közt.

Az aradiak csapata soha hiányt nem látott, mert a parancsnok hűsége az alája rendelt segítő személyzetet is a maga gondolkodására tudta formálni. Mindnyájan szentnek tartották az utolsó fillért is, amit az ország azért bizott rájuk, hogy azt csak a megszabott célra fordítsák. Nemcsak hogy elég volt a legbőségebb táplálkozás mellett is, hanem a csapat számvevője Assael Károly úgy tudott gazdálkodni, hogy tekintélyes felesleg mutatkozott. Karácsony előtt, amikor a csapat ismét magyar területen rendezkedett be, jelentést tett arról a parancsnoknak, aki azonnal elhatározta, hogy arra az esetre, ha a felsőbbség hozzájárul, a megtakarított összeg erejéig olyan karácsonyi ajándékot juttat derék aradi katonáinak, hogy a háborús krisztkindit sohasem felejtik el. Az engedély megjött és K. dr. kiadta a parancsot, hogy minden egyes katonájának vegyen a számvevő — órát láncot. Az altisztek ezüstöt, a közlegények nikkel órát kapjanak, dörből készült láncsal. Körülbelül ezer darab órát szállított Kun József aradi é szerkesztő a harctérre, amelyet karácsonyi ajándéku osztottak ki az aradiak közt. Ezenkívül dohány, esokoládé és édességek és egyéb jóízű falatok is jutottak a karácsonyfa alá, amelynek melegét érezték a téli hideg éjszakában az Aradtól távol élő öreg katonák, mert a bajtársi szeretet és hűség gyújtotta meg a gyertyáit. Talán a világ egyik harcmezőjén sem volt ilyen karácsonyi ünnep.

## IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Édes otthon.

Csütörtök: Moztündér. (Kino Königin.) It először.

Péntek: délután Lengyelvér, este: Moztündér.

Szombat: Moztündér.

\* A színház hírei. A moztündér — Kinokönigin. A holnapi premier minden tekintetben készen áll. A társulat megfelelő sok próbát tartott, hogy az előadás menő legyen a világhírű operettnek, amely diadalmasan járta be a műveit államok minden nagy színpadát. Berlinben, Bécsben és Budapesten ma is állandóan műsoron van. — Lengyelvér délután. A színház igazgatósága újév napjának délutánjára a Lengyelvért tüzte ki, amely a jövő héten ismét este fog színpad kerülni.

\* Meghalt a golyó. (Vigjáték sláger az Urániában.) Kedvesebb, finomabb vigjátékot még nem látott a mozi közönsége, mint az, amelyet tegnap mutatott be a színház. Szinte osodálatos, hogy ez a filmau milyen nagy-szerű tökéletességgel, milyen újszerű hatásokkal tudja kiaknázni a fáj, feleség és szerető örök hármását. A férj, akinek nem szabad szeretni fiatal feleségét, mert van egy szípirtyó szeretője, aki irást vett arról, hogy nem fogja megölelni a feleségét. A bájos, fiatal feleség, aki naivitásában mindent hisz: olyan vigjátéki alakok, amelyeket még nem mutattak vásznon. A bájos, fiatal feleség végül mégis csak diadalmaskodik, mert hiszen az ő oldalára áll Amor, minden szíveknek ura. A film helyzetei néha-néha pikánsak és néha eldöntött köhécsere est váltottak ki a nézőtérben, de a szemekben annál vidámabb derű ült és annál nagyobb érdeklődéssel figyelték a vásznon történeteket.

\* Henry Porten a legnagyobb és legszebb német moztisztező legközelebb fellép az Apolló-színházban.



## Kétszáz ezer embert vesztek a franciák és angolok.

(Nyolc napos „offenziva” eredménye. — Véres harcok Ypern körül. — Elcsapott angol tengernagy.)

Távirati tudósítás.

Berlin, december 29.

**Boulogne.** A Reuter-ügynökség jelenti: Angol tisztek szerint az utolsó napok csatái az Ypern körüli harcok leghevesebbjéi és legvéresebbjei voltak. Különösen a karácsonyi bajonetharcok voltak hevesek és sok áldozatot kívánók. A skót Highlander csapatok érzékeny veszteségeket szenvedtek a bajonetharcokban.

**Rotterdam.** A Rotterdamer Courant írja: A nyolc napos francia támadási kísérletek eredménye az, hogy a németek husz, korábban elvesztett hegyierődöt visszanyertek. A lap katonai szakértője az angolok és franciák veszteségeit ezalatt az offenziva alatt százötven-kétszáz ezerre becsüli halottakban, sebesültekben és foglyokban.

Német ágyúóriások Flandriában.

**Amsterdam,** december 29. A flandriai harc vonalon a németek a nehéz ágyuk rettenetes tömegét vonultatták fel.

Az Yser-menti áradások „haszna”.

**Amsterdam,** december 29. Flandria mélyen fekvő vidékeit csaknem állandóan sűrű köd borítja, amely gátolja a hadműveleteket. Az Yser mentén az angolok tanácsára a belgák által okozott áradások, amelyek következtében Dixmuiden és Neuport között harminc kilométer hosszú feneketlen mocsár van, teljesen lehetetlennek teszik itt a franciák hadmozdulatait. A németek ellen készített áradás így most a szövetségesek offenzív kísérleteit benitja meg.

**Páris.** A francia hadsereghez újonnan készült, erős fényezőrével felszerelt biplánokat osztottak be földérítő szolgálatba. A biplánok már működnek is.

Elkeseredéssel és csellel harcolnak az angolok.

**Berlin,** december 29. Amsterdamból jelentik: A Tijd tudósítója azt írja, hogy a szövetségesek igen nagy erőfeszítéssel igyekeznek az Yser mellett területet nyerni. A francia tisztek azzal igyekeztek a legénységbe bátorságot önteni, hogy újra Brüsszelben lesznek, de ennek ellenére se sikerült előnyöket elérniük. Ellenkezőleg — írja a tudósító — a szövetségeseket, különösen a franciákat nagy idegesség fogta el és helytelen intézkedéseiket a németek jól ki tudták használni. Az angolok leginkább arra igyekeznek, hogy Ostendét visszafoglalják. Majdnem naponként angol hidroplánok indulnak Furnesből és Dünkirchenből Ostende irányába, de a németek a fővényben felállított ágyúikkal visszakérgetik őket. Az angolok sokszor jelentették már, hogy Dixmuident elfoglalták és Westendet is visszavették, ezt azonban a tudósító kétségbevonja. Az angolok egyik hadisele az, hogy éjjel egész batallionok szövettel áthúzott eszímával igyekeznek a német lövészárkokat megközelíteni, de a németek a drót-szövényeken kis harangokat helyeztek el és így ezek a támadások megghiúsulnak.

Meghiúsult az elzászi francia offenziva.

A Vossische Zeitung írja: Elzászban a francia támadást a németek visszaverték francia területre egészen Lachapelleig. A francia offenziva a Sundauban teljesen megghiúsult.

1.200.000 embert vesztek a franciák.

**Genf,** december 29. Lyonból jelentik, hogy párisi politikai körökben nagy az elkeseredés a hadvezetőség ellen, a miért kiadta a legujabb veszteség listát. Általános a felháborodás Clementel ellen is, a ki egy röpiratban élesen bírálja a sebesültek siralmas sorát a katonai kórházakban. Eddigél a francia hadvezetőség titkolta a hadsereg veszteségeit s így érthető, hogy nagy megdöbbenést keltett ez a cikk, a melyből kiderült, hogy a kórházakban 498.000 sebesült fekszik.

A pesszimisták azt tartják, hogy ebben a számban nincs benne azoknak a sebesülteknek elriasztó sokasága, a kiket magánházakban ápolnak, mert ha ezeket is számbanuk, legalább 600.000 sebesültől kellene beszámolni. A francia hadseregnek ehhez a veszteséghez 300.000 hadifogoly és körülbelül ugyanannyi halott jár, úgy hogy épen séggel nem tulkás, ha a francia hadsereg veszteségét 1.200.000 emberre teszik. Annál súlyosabb a veszteség, mert Anglia tegy véres segítségére többé nem lehet számítani. A törökök hadüzenete következtében az angol támogatás paralizálva van. Újabb csapatok vonultak Franciaországra, mikor a japán képviselőház ridogen meglagadta a nyugati határra való csapatkúldést.

Harcvonalba viszik a francia végső tartalékokat.

**Milano,** december 29. A Corriere della Sera párisi levelezőjének jelentése szerint a francia népfelkelők tartalékainak legnagyobb részét a délvídeken levő gyakorlóterekről a harc vonalra küldik.

Az entente vereségei a gyarmatokon.

**Frankfurt.** A Frankfurter Zeitung az entente sajtó jelentéseiből megállapítja, hogy a franciák Kamerunban jelentékeny veszteségeket szenvedtek és az angolokat Majubánál nagyon megverték a németek.

Lisszabonból táviratozzák: A portugál gyarmati sereg Rocadas ezredes vez. rete alatt átlépte a német határt, mikor hirtelen meglámadtak a német csapatok. A portugál sereg teljes vereséget szenvedett és rendetlen visszavonulás közben Naulilá-ban keresett menedéket, azonban a németek nagy heveséssel üldözték és Naulilából is kivertek. Naulila most a németek kezén van. A portugál gyarmatügyi miniszter a lisszaboni képviselőházban egyes képviselők interpellációjára válaszolva, nyíltan bevallotta az igazságot.

Elcsapták az északi-tengeri angol flotta parancsnokát.

**Stockholm.** Londonból jelentik: Poore admirálist az északi tengeri angol flotta parancsnokát menesztették. Helyébe Callaghan tengernagy jött. Poore tengernagy bukása kétségtelenül azért történt, mert az északi hajóraj nem tudta megakadályozni a Hartlepool elleni német flottatámadást.

**Hamburg,** december 29. Az angolok Cuxhaveni támadásáról a hamburgiak a második ünnepnap estéjén értesültek külön kiadásokból. A hirt a legteljesebb nyugalommal fogadták ugyanígy, hogy még az utcai élet sem változott meg. Általános örömet okozott azonban az, hogy a német öröket nem találta váratlanul az egész dolog és az angol támadást olyan fényesen sikerült visszautasítani.

A Neue Hamburger Zeitung a következőket írja: Cuxhaven nem az álombamerült és készületlen Scarborough, mert mindenki a helyén állott. Midőn az ellenség repülőgépekkel előreküldte, a mieink méltó fogadtatásra készültek. A különbség a légi szárszámok értéke között rögtön kiderült. A mi léghajósaink és Zeppelinjeink találtak, míg az angoloké minden bombát rossz helyre dobott. A Cuxhaveni gazometer teljesen sértetlenül áll, azonban az már sokkal kétesebb, hogy a gyorsjáratu pompás angol torpedóuzó, amelyet eltaláltak a német bombák, vígan uszik-e a tengeren. Az Elba nehéz ködös küzdelem első felvonása után eltakart mindent, úgy, hogy a továbbiakról nem tudhatunk semmit. A Zeppelinek és léghajósaink mindenesetre jó leokét adták az angoloknak, akik most már meggyőződhetnek arról, hogy a mi partjainkat nem lehet meglepni.

## Negyven hadihajó a Dardanellák előtt.

— Olaszország érdekei az Adrián. — Valona teljes megzsalása. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, december 29.

**BASEL.** A Baseler Nachrichten szerint a franciák és angolok megerősítették a Dardanellák elotti hajóhadat, a mely most negyven egységből áll. Tizenöt Dreadnought van a hajórajban.

**Athén,** december 29. Egy több egységből álló angol-francia flotta bombázta Xeros kikötőt, majd elávozott. A Dardanellák körül cirkáló angol-francia flotta négy angol és két francia Dreadnoughtból négy angol és három francia cirkálóból, két francia aknakerakóból, nyolc angol torpedóüldözőből, néhány francia tengeralattjáróból, több torpedó-hajóból és több szállítóhajóból állt eddig. Ennek a flottának egy kisebb különítménye volt az, amely a Xerosi kikötő bejáratánál megjelent.

Bo gár kikötő blokádja.

Konstantinápoly. A dedeagacsi kikötő blokádját az entente követek kilátásba helyezték. A bo gárok abban bíznak, hogy törökország megakadályozza a blokádöt.

Szölnek a mohamedán orosz katonák.

Konstantinápoly. A Kaukázusban sok mohamedán orosz katona átszökik a törökökhöz. Stanislavovban a mohamedán cserkészek feláradtak és tisztjeikre támadtak.

Kurd lovask Batum körül.

**Bécs,** december 29. Bukarestből jelentik a Südslavische Korrespondenznek: Konstantinápolyi jelentések szerint Batumot irreguláris kurd csapat és mintegy három ezer kurd lovaskatona részben körülzártta. A török főerő megérkezése, amely nehéz ostromagyukat hoz magával, minden órában várható. A török főváros katonai köreiben azt hiszik, hogy Batum, amelynek erősítése megiehetős régiék és amely csak egy harmad-rangu várnak felel meg, igen rövid idő alatt török kézre fog kerülni. A szent háboru zászlaja alá az egész Kaukázusban ezerszámra sereglenek.

**a harcosok. A kurdok felkelése Oroszország ellen általános.**

**Arab törzsek a szent háborúban.**

Konstantinápoly, december 29. A Turán című lap értesülése szerint Ila Soud arab törzsfőnök hater ezer lovassal Bassorah elé indult a török hadsereg támogatására. A seregek egy része Vaman felé tartott. Nedid Ibn Resid arab törzsfőnök hasonlóképpen nagy sereget szervezett és csak a török hadvezetőség utasítását várja, hogy csapataival a török főereghez menjen.

**Olaszország akciója az Adrián.**

Milanó. Olaszország elhatározta, hogy Valonában a katonai megszállást minden partra kiterjeszti. Valona megszállásával Olaszországnak csupán az a célja, hogy az Adrián levő érdekeit biztosítsa és megszilárdítsa.

Zürich, december 29. A Citta di Bari nevű gőzös parancsot kapott, hogy Essad pasa rendelkezésére álljon, mert a pasa 800 fegyverest akart partra szállítani Dürazzo-tól északra a felkelők ellen. Ott már előzőleg 8000 ember partra tettek. Általános a vélemény, hogy Albániában nagy események várhatók.

## H I R E K.

**Orosz trofeumok az aradi városháza előtt.**

*Az állomás parancsnokság hivatalos értesítése.*

*Az Aradi Közlöny tudósítójától.*

Arad, december 29.

Érdeklődéssel fogadta Arad város közönsége az Aradi Közlöny ama hírét, amellyel karácsony másodnapján üdvözlötte meg olvasóit, tudomásukra adva, hogy a hadvezetőség hősi harcainkban zsákmányolt trofeumokból néhányat Aradra küld, hogy szemmel lássuk a hadi zsákmány egy részét, amelyért emberföldi erővel és kitartással küzdenek nagy szerű katonáink. *Orosz ágyu és orosz géppuska érkezik Aradra, diadalaink jelképe gyanánt.*

Hegedüs Ede alezredes katonai állomásparancsnok hivatalos átiratban értesítette ma Varjassy Lajos polgármestert a hadvezetőség elhatározásáról és arra kérte, hogy tudassa vele, hol akarja a város felállíttatni a diadal jelvényeit, mert közszemlére teszik ki azokat. A polgármester még a mai nap folyamán válaszolt az állomásparancsnoknak és tudtára adta, hogy a városháza előtti teret jelölte ki az orosz ágyu és géppuska helyéül.

A trofeumok őrzéséről a katonai hatóság gondoskodik és ő szállíttatja majd be a vasutóról azokat. Az érkezés ideje még nincs meghatározva, de rövid időn belül megtörténik a szállítás és a közönség értesülni fog az ágyu behozataláról a városba.

A hadvezetőségnek az a célja, hogy a monarchia területén lehetőleg minden katonai helyőrségbe jusson a zsákmányból és ezért Aradra csak egy ágyu és egy géppuska küldhet.

— A bolgár király levele a román uralkodóhoz. Bukarestből jelentik: Radew bolgár követ királynak levelét átnyújtotta a román királynak. Ferdinánd bolgár király üdvözlő rokonát a trónralépés alkalmából és reményét fejezi ki, hogy a két ország baráti viszonyban marad továbbra is.

— A volt szultán új szállása. Konstantinápolyból jelentik: Abdul Hamid exszultánt eddigi tartózkodási helyéről Brusszába szállították.

— Amerika semlegessége és a fegyverszállítás. Washingtonból jelentik: A külügyminiszter közölte az angol nagykövettel, hogy a kongresszusnak javasolta, hogy tiltsák el a hadviselő államok részére való fegyverszállítást, azonban a kongresszus nem fogadta el a javaslatot, mert a kormánynak más volt az álláspontja.

— A román hadsereg kétszáz millió szükségletei. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter a kamarában törvényjavaslatot terjesztett elő kétszáz millió lei hitelre a hadsereg szükségleteinek ellátására való megszavazása iránt.

— Szerb hadifogságba került osztrák képviselő. Innsbruckból jelentik: Guggenberg Brixen kerület reichsrati képviselőjét a szerbek a legutóbbi harcokban elfogták és hadifogságba Nisbe szállították.

— Szikratávíró a zsebben. Rómából jelentik: Olaszország megvette Argentieri olasz pap találmányát, radiotelegrafikus zsebkészülékét, amelyet hosszas vizsgálat után a legelőkelőbb olasz tudósok, köztük Marconi jónak találtak.

— Karácsonyi mise a hadifoglyoknak. Esztorgomból jelentik: A kenyérmezői foglyotábor kétezerhatszáz katolikus foglyának a bazilikában ma misét és szent beszédet mondtak.

— Halálraítélt angol hadifogoly. Berlinből jelentik: A hadbírószak halálra ítélte Lonsdale William vasuti kalauz angol hadifoglyot, aki a német őrség egyik feljebbvalóját az őrség előtt, hadifoglyok jelenlétében tetteg bántalmazta.

— Szerencsétlenül járt francia aviatikusok. Párisból jelentik: A repülőtéren géppróbat tartottak az aviatikusok. Felszállt két neves aviatikus is, név szerint Desrouches hadnagy és Rougere, az ismert francia pilóta. Mindkét gép benzintartálya eddig ismeretlen okokból felrobbant. A repülőgépek egy pillanat alatt lángbaborultak. Az aviatikusok segítségére siető emberek a két pilótának már csak megszenesedett holttestét találták meg a földön heverő géproncok között.

— Könyöradományokat gyűjt a szerb metropolita. Londonból jelentik: A szerb metropolita könyörgő hangu levelet intézett az angol lapokhoz. Kéri Anglia keresztényeit, hogy akár a legcsekélyebb adománnyal segítsenek a szerbeken. Elmondja levelében, hogy éhség és nyomor fenyegeti Szerbiát, amely már eddig is gyógyíthatatlan sebeket szenvedett. A belgrádi székesegyház, a tanintézetek, a jótékony intézmények, az egyetem, a nemzeti könyvtár és a múzeum elpusztult.

— Caillauxt kizárta pártja. Párisból jelentik: A francia képviselőház radikális pártja tegnap ülést tartott és egyhangulag elhatározta, hogy nem tekinti többé elnökének Caillaux-ot és az elnöki tisztet egyelőre nem is tölti be. A párt ügyeit ideiglenesen a főtitkár fogja ellátni. Ezzel a határozattal a radikális párt végleg kiközösítette Caillaux-ot a francia politikai életből.

— Új sebesült kórház. A Sina-utcában levő román Seminariumban a napokban nyitják meg; a Vörös Kereszt egylet aradi fiókjának legnagyobb tartalékkórháza. A nemes cél érdekében kérjük a közönséget, hogy annak fenntartásához jótékony adományaival járuljon hozzá. Özv. Dr. Vata György.

— Lembergől — Krakóba gyalog. Krakóból jelentik: A Csas egy lengbergi polgár rendkívül érdekes elbeszélését közli: Ez az osztrák alattvaló gyalog tette meg az utat Lembergől Krakóig és számos kalandon vágódott át. November 24-én indult el orosz uti igazolvánnyal, rendkívül hideg időben Lembergől. Átvándorolván az oroszoktól Lemberg környékén felállított sáncvédeken, megérkezett Jaworow városába. A város előtt levő erdő borzalmas nyomait viseli a gródeki nagy ütközetnek. A legközelebbi város, Janow, rendkívül sokat szenvedett az ezen a vidéken letolyt harcoktól. Majd minden ház romokban hevert, vagy leégett és a mezőket futóárkok hasogaták föl, mindenütt széttört szakerek, lovak csontváza és a kilőtt töltények ezrei feküsznek. Krakosiec egyik terén hatalmas dombot emeltek, a domb tetejére pedig keresztet tűztek annak a jelzésére, hogy egy tiszt nyugszik a domb alatt. A menekülő egy rutén parancznál töltötte az éjszakát, aki elmesélte, hogy az oroszok teljesen kirabolták. A legszomorubb nyomait a háborúnak a San folyó mentén láthatjuk. A legközelebbi városka Radzko, rendkívül sokat szenvedett a többször megismétlődött ostromnál. Jaroslau városát a lengbergi vándor csaknem teljesen üresen találta. Husz ház ismét leégett. Przeworsban sikerült fölszállania egy orosz katonai vonatra és azzal Lancutba érkeznie. Lancut elég keveset szenvedett. Potocki Román gróf itteni kastélya nem sérült meg. November 27-én Rzesov városába ért, ez a város Jablonski polgármester helyettes orélyes fellépése következtében nem szenvedett túlságosan sokat. November 29-én egy katonai automobil vette föl őt rubel ellenében és elszállította Tarnow vidékére. Przesko felé való útjában állandóan hallotta az ágyuk döngését és heves harcok nyomaira talált. Innen Bochnia felé indult, ahonnan sikerült átvándorolnia az osztrák-magyar csapatok által fölszabadított vidékre.

— Miért agítái most Pankhurst asszony? Londonból jelentik: Pankhurst asszony néhány nap előtt egy gyűlésen, amelyet a „Womens social and political Union” hívott egybe, erről a témáról beszélt: A háza veszélyben. A híres szuffrazsett az angol asszonyok nevében Anglia fiatal férfiaihoz azt a felhívást intézte, hogy lépjenek be a hadseregbe és segítsenek hazájuknak jogáért vívott küzdelmében.

— A férfiak arra határozták el magukat, hogy a nemzetközi viszálkodásokat karddal oldják meg — mondotta Pankhurst asszony. A még ez elhatározásuk megvalósítására nem találtak fel új eljárást, addig a férfiak kutya kötelessége, hogy most azt a szerepet játsszák, a melyre mint férfiak kötelezték magukat. Mi asszonyok a gyöngébb nem vagyunk, a férfiak most így szólnak hozzánk: „Csak hagyjátok nekünk a háborút, mi majd megvédünk benneteket!”

— Nos uraim szavuknál fogjuk önöket! Bennünket asszonyokat nem vittek abba a helyzetbe, hogy a magunk megvédéséről gondoskodhassunk csak azért, mert asszonyok vagyunk.

— A volt táblaelnök kitüntetése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Gajzágó Bélának, a nagyváradi tábla volt elnökének nyugalomba vonulása alkalmából a II. osztályú vaskorona-rendet adományozta.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik kórházunkban levő sebesült és beteg katonák karácsonyfájára pénz és egyéb adományokat küldtek, valamint Malek Dezsőné gyűjtőívén adakoztak, s ezáltal az otthonuktól távol levő katonáknak kellomessé tettek a karácsonyt, ezúton mond hálás köszönetet a sebesültek nevében a tanítóképzői tartalékkórház vezetősége és Woyszki Anna főpolgónő.



— Felrobbant francia löszgyár. Zürichből jelentik: A szavojai Saint Gervais-ból eredő közlés szerint onnan az öt-kilométernyire levő Cheddes egy robbantószergyárában robbanás történt. Ebben a gyárban gyártják a cheddite robbantószert, amelyet jelenleg nagy mennyiségben szállítanak a francia hadseregnek, továbbá egy idő óta a turpinitet is, a fel-találójáról, Turpinról elnevezett robbantószert. A gyár eddig mintegy 500 munkást foglalkoztatott és legutóbb még 300 munkást készült fölvenni. A francia katonai hatóságok a genfi orvosokhoz fordultak segítségért. Marchand dr. és két más orvos automobilon nyomban Cheddesbe utazott. Cenfren azt beszélik, hogy a robbantást bűneszkemény okozta. A gyár a legutóbbi időben naponként 44 kilogrammra rugó turpinitet szállított a francia hadseregnek. Minthogy Szavojaival a távirati és telefon összeköttetés megszakadt, Cheddesből igen lassan érkeznek a hírek. Cheddes a Chamonix felé vezető úton van. A francia hatóságok a robbanás okát titkolni igyekeznek. A hivatalos verzió szerint egy lövedék felrobbanása megsebesített volna két munkást; ezzel szemben azonban megállapítható, hogy Cheddesben egyáltalában nem gyártanak és nem töltenek lövedékeket. A cheddesei gyár csupán robbanó anyagokat készít. A gyár igazgatója állítólag nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy el van készülve esetleges merényletre. A gyárat a legutóbbi időben különös éberséggel őrizték, mivel néhány nappal ezelőtt kisebb robbanás történt.

— A Weitzer János-utcai leányiskola tartalék-kórház vezetőségéhez következő adományok érkeztek készpénzben: dr. Varga Józsefné 10 korona, Scherhág Ernő 10 korona, dr. Heller Mór 10 korona, Abraham Adolf 10 korona, dr. Mandl Vilmosné 4 korona. Tüzifa adományok: Holländer Ignácz, Landier Aladár, Szivarok, cigaretták, élelmiszerek és borok: Domány József és neje, Steiner Jakabné, Révész Adolfné, öz. Bing Edéné, öz. Reinger Samuné, dr. Nagy Sándorné, Antal Zsigmondné, Pollák Vilmosné, Lengyel Manóné, Lengyel Boriska, Dein Paula, Morgenstern Gyuláné, dr. Soltész Adolfné, Soltész Ágnes, Stauber József, dr. Rosenberg Sándorné, dr. Vágvölgyi Lajosné, Hoffmann László, Weisz Pálné, Weisz Györgyike, Vermes Jenőné, Barta Samuné, Kemény Sándor, Winter Adolfné, Nyáry Istvánné, Rosenzweig Józsefné, Ottovay Józsefné, Ottovay Mancika, Nagy Lajosné, Moskovitz József és neje, Kánya Gézáné, dr. Grosz Endréné, Schlesinger Farkasné, öz. Csillag Lajosné, öz. Assael Abrahamné, Klein Margit, Schatteles Gundi és Böske, Schwartz Hermanné, Neuman Hermanné, Grosz Izsóné, Nemess Gézáné, Weisz M. és fiai, Weisz Dávid, Vojtek és Weisz, Platz Dusi, Éles Ármán, Geller Izidorné, Weisz Izsóné, dr. Groszmann Emilné, Rajsz Jenőné, dr. Steinitzer Pálné, öz. Nagy Farkasné, Dózsa Rózsika, öz. Friedmann Ignáczné, Friedmann Irmuska, Goldschmidt Miksa, Goldschmidt Alice, Deutsch Arthurné, Mairovitz Emilné, Glück Károlyné, Singer Edéné, Tarhutz Józsefné, Szöllösi Istvánné, Havas Böske, dr. Steinhart Mórné, dr. Groszmann Jakab és neje, Loránt Manóné, Weisz Róza, Koch Dánielné, Fürst János, Fuchs Ignáczné, Krausz Paulin, Künsztler Irén, Freimann Józsefné, Engl Sándorné, Ingusz Ignáczné, Piek Manóné, Klein Sándor, Adler Andor, Riesz Mátyásné, Domány Jánosné, Pauzár Sándorné, Szűts Vilmosné, Engl Gyuláné, Farkas József és Brasch Lajos. Mind ezen adományokért hála-köszönetet nyilvánít a Weitzer János-utcai leányiskola tartalék-kórház vezetősége.

— Száznyolcvan elkobzott tengeri hajó. Brémából jelentik: A hadállapot ellenére is akad itt-ott közvetlen érintkezés a hadviselő államok között, így pl. a londoni zsákmánybíróság nemcsak ítéleteit, hanem tárgyalási jegyzőkönyveit is megküldi a hivatalos tengerészeti szaklap, a Lloyd's List mellékleteként valamennyi tengerészeti hatóságnak, semlegesnek ép úgy, mint ellenségesnek. E hivatalos kiadásból kitűnik, hogy Angliának rendkívül sürgős lehetett az elharácsoló hajók és rakományok értékesítése, mert a zsákmánybíróság immár husz ülést tartott. Összesen 185 hajó sorsa fölött döntött, még pedig természetesen többnyire Anglia javára. Csupán tizenhárom hajót bocsátottak szabadon, nyolcat azért, mert semleges állam polgárainak tulajdona volt, hat német hajót pedig azért, mert parimenti kereskedelmi halászhajó el nem harácsolható. A mi kereskedelmi flottánk hajói közül oszakis a triezsi Sabbia-ügy került tárgyalásra. Ez a hajó augusztus 23-án, a hadüzenet napján a new castlei kikötőben tartózkodott és az engedélyezett huszonnégy órán belül onnan nem távozott. Mivel kiderült, hogy vis major, szénhiány volt a távozás akadály, a hajót nem harácsolják el, hanem a háború végéig zár alatt tartják. Az áruk és a hajók árverését az ítéletet követő nyolcadik napon tartják meg. Legújabb rendelkezés szerint az árverésen semleges állam polgára nem vehet részt. Sőt két norvég és egy dán társaság vételét a malmői találkozás napján megsemmisítették.

— A Nordisk-filmgyár háborús fólvételei az Apollóban. A háború az eseményeknek kiapadhatatlan forrása. A különböző filmgyárak operatőrjei újabb és újabb momentumokat tudnak megörökíteni a mozis publikuma számára. S talán valamennyi között a Nordisk Films Compagnie nyújtja a közönségnek a legérdekesebb és legértelmesebb háborús képeket. Ennek a filmgyárnak a harctéri fólvételei fotografiai szempontból is tökéletesek, eltekintve, hogy bátor operatőrjei életük kockázatával megközelítik a csaták színterét, hogy ne csak a kevésbé érdekes epizódokról, hanem a nagy, világtörténelmi eseményekről is beszámolhassanak fólvételeikben. A Nordisk filmgyár legújabb háborús sorozatában ma gyönyörködött az Apolló publikuma. A nyugati harctér izzó lovagját hozta el hozzánk ez a szenzációs kép, amelynek a megtekintése nemcsak elsőrangú esemény, hanem a mai történelmi idők lelki és szellemi szükséglete is. Még csak szerdán kerül bemutatásra az Apollóban ez a háborús kép sok más érdekes képpel együtt. A szerdai műsoron kerül utóljára vetítésre a „Vasárnap, február 31” című szenzációs kémdráma is.

— A katonák meleg ruháira adakozók között szerepel az Aradi Ipar és Népbank. Nevezett pénztintézet e célra nagylelkűen 100 koronát adott, amit ezennel köszönettel elismernek. — Dr. Mälek Lajosné.

— Köszönetnyilvánítás. Deütsch Arthur és neje Mairovitz Mór ravatalára szánt koszorúmegváltása fejében 20 koronát adományozott az izr. népkönyha javára, mely kegyesletes adományért köszönetet mond az elnökség.

— A román karácsonyra felhívom a helybeli és vidéki igen tisztelt román közönség figyelmét Fisoher Simon szabadságtéri nagy áruházamra, hol gyermekjátékokban óriási választék és nagyon jutányos árban kaphatók. Tombolatárgyak, gyermekkocsik és székek leszállított áru. Csinos újévi ajándéktárgyak. 1989

— Legdivatosabb névjegyek Kerpelnél.

#### Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjeli használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

## Hogyan élnek egy meghódított országban.

(Szociális gondok Belgiumban. — Bissing tábornok feladatai.)  
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, december 29.

Belgium kormányzása sok gondot okoz a német kormányoknak. Von der Goltz pasa, akit a belgiumi kormányzóságól a szultán oldalára rendelt a császár külön misszióval, erélyesen vezette az ügyeket, de az új kormányzónak, Bissing generálisnak más teendői is vannak az erélyesség felül.

Csak az, aki felületesen szemléli Belgium dolgait, juthat arra a meggyőződésre, hogy elegendő Belgiumban kemény öklöt és erős energiát mutatni és az ember ura lehet a háború teremtette helyzetnek. De ha valaki csak egy lépést is tesz, hogy közelebbről is megismerje azokat a nehézségeket, amelyek a német kormányzás rendező keze elé tornyosulnak, csakhamar nem csupán egycs fákat, hanem egész erdőt foglaltatni. Egy általános megállapítás elegendő, hogy fogalmat alkothassunk magunknak arról, milyen terjedelmű és milyen jellegű feladatok előtt áll a német kormányzás. Értjük ez alatt azt a tényt, hogy a belga gazdasági test tulajdonképeni feje elszakadva, az országon kívül él. Hogy ez mit jelent, azt csak az tudja, aki naponta kénytelen számolni a helyzet nehézségeivel. A német kormányzás az első naptól kezdve mindig határozottan öselekedte ezt. És a mit elődje ilyen irányban teremtett, azon tovább dolgozik most az új kormányzó, Bissing generális, mert a német kormányzás vezető állásában történt változás egyáltalán nem jelenti a rendszer változását és nincs szó az új kormányzó valamilyen különös missziójáról. Az sem igaz, a mit az újságokban olvasni lehetett, hogy tudnillik az új kormányzónak hivatala át-vételekor a császár különösen lelkére kötötte a szociális feladatok ápolását. Bissing tábornoknak alkalmam sem volt a császárral személyesen beszélgetni. A kormányzó mindamollott tényleg különösen érdeklődik a szociális kérdések iránt és úgy véli, akkor jár el a császár szellemében, ha minden lehető megtesz a szegények és a munkásnép nyomorának enyhítésére és Belgiumban is létrehozza azokat a szociális berendezéseket, amelyek Németországban olyan áldásosaknak bizonyultak.

Minthogy a belga nemzeti bank elmenekült és leírhatatlan pénzügyi zavart hagyott maga mögött, minden gazdasági tevékenység legelején megfelelő pénztintézmény teremtése az első feladat. Olyannak kell lenni, a mely megjavítja az egész ipari életet, megszünteti a munkahiányt, rendezi a közlekedésügyet, az utak égetően sürgős kijavítását és végül gondoskodik az egész élelmiszeri ügy-organizációjáról, amiben egy nemzetközi bizottság is jelentékenyen támogatja. A kormányzóság minden eszközzel igyekszik szaporítani a munkakalmakat és a munkahiányt, különösen a nagyobb városokban és a szénbányákban megszüntetni, ha másképpen nem lehet, erős kényszerrel.

Egész csomó érdekes, de nagyon nehéz feladat. És Bissing tábornok tudatában van annak, hogy nagyrésztük a kívánt eredmény nélkül marad, mert a szükséges előfeltételek hiányzanak. De a szürke és vigasztalan képben van néhány örvendetes fénypont is. Így például a széntermelés épen akkora, mint a múlt év megfelelő időközben. A hivatalukban maradt belga államhivatalnokok és a német hatóságok között is egyre bizalomteljesebbé válik a viszony.

Különös nehézséget okoz az, hogy egyrésztől nagy munkahiány van, míg más oldalról egész sereg munkaképes ember hiányzik. Ezért a kormányzóságon alaposan megfontolták, hogy milyen

módon lehetne az annak idején tiszokként, vagy más okokból Németországba toloncolt embereket megint visszahozni. Égetően sürögő kérdés az például Dinant városára, amelyet a háboru nagyon megviselt és feldúlt. Erre a városra nézve megállapodtak abban, hogy azokat a korábbi lakóit, akik ellen semmi terhelő adat nem merült fel, megint visszahozzák, hogy így munkaszerkeket nyerjenek és lassanként rendezhessék az állapokat.

A polgárország kérdését a kormányzó tökéletesen szabályozta. A polgárörök ellenőrzés alá vették magukat és minthogy kézséggel alkalmazkodnak az ellenőrzéshez, idáig semmi hátrányuk ebből nem volt.

Sok gondot okozott a *kiválról bejutó ol-lonséges sajtó*, nemcsak a tulajdonképeni belga. Lényeges javulás állott be itt is. A határokon erős őrszolgálatokat teljesítenek, ami természetesen nagy katonaságot vesz igénybe. Sok gyanus embert is letartóztattak. Még belga és francia katonákat is elfogtak. Azért időről-időre még bejutnak a kitiltott újságok és izgatólag hatnak. A Belgium területén engedélyezett sajtó ezzel szemben nem tud mindig hasonló nyomatékkel hatni.

A Le Hávrebén székelő belga kormány intézkedéseit és dekrétumait tudomásul veszi a kormányzó, már csak azért is, hogy megmutassa, jelenleg nincs más rendes kormányzás Belgiumban, csak az, amelyet a német császár létesített. Súlyosítja a helyzetet, hogy azok a hivatalnokok, akiket a német kormányzás számára nem sikerült megtartani, valamilyen formában tovább húzzák fizetésüket. És ha változtatni akarnak ezen a helyzeten, úgy nem szabad elfelejteni, hogy ezeket a hivatalnokokat díjazni kell, ha pénzforszáraiktól elvágják őket. És ez a költségvetés lényeges megterhelését jelenti, tehát gondosan meg kell fontolni.

De ezeken a kérdéseken kívül még igen sok van, amely megoldásra vár. Bissing kormányzó elé mindennap új problémák kerülnek, amelyeket gondos figyelemmel kell mérlegelni, minthogy az alap, amelyre dolgozni kell, olyan hiányos és részben organikus összeállítás, hogy másutt gyűjtött tapasztalatokat itt alig lehet felhasználni.

## Új könyvek.

\* Az „Új Idők” 20-ik karácsonya. Most 20 esztendeje, hogy a magyar családok kedvelt hetilapja az „Új Idők” első száma megjelent. E 20 év alatt az egész ország intelligenciáját hódította meg Herczeg Ferenc kitaláló hetilapja, melynek ezidei karácsonyi számában a szerkesztő Herczeg Ferenc új regényt kezd el „Magdaléna két élete” címmel. Nagy Endre bájos elbeszélése „Feleségem a Zsuzsi”, Tormay Cecile művészi erejű legendája, Zilahy Lajos szépségeiben gazdag verses meséjének „9 rongyos katoná”-ról, Szabolics Mihály lendületes karácsonyi legendája, Ujhelyi Péter vezérkari százados cikke a tűzregről, a Pillanatfelvételek gazdag rovata, stb. teszik még változatosabbá a lap szövegrészét. A jó és rossz izlésről kép és cikk számol be éppen úgy, mint a tábori levelek postai osztályozó és gyűjtő állomásairól. A háborus képek egész sorozata az ész-knyugati és déli harcterek érdekes epizódjait mutatja be és ott találjuk közöttük a német császár és hat fiának, továbbá a trónörökös négy fiának kedves pillanatfelvételeit. Az Új Idők előfizetési díja félévre 10 korona, negyed évre 5 korona. Mutatványszámot kíván-

ságra ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, VI., Andrásy-ut 16.

\* „Azoknak, akik szenvednek” c. könyvét Amé Blech akkor írta, mikor férje mint olasz származású tiszt, az afrikai karotéren 1895-ben elesett. Könyvének minden sora mély érzéstől lüktet és mégsem rapszodikus, hanem higgadt, tárgyilagos és épen oly mértékben szól az észhez, mint a szívhez. A keleti filozófiai felfogás alapján fejtegeti a szenvedés, fájdalom, halál problémáját. Megmagyarázza, miért van a tömeg és miért az egyes küzdelme, bánata, mi az emberi szenvedés célja, oka, értelme. Ilyen tárgyú könyv alig jöhetett jobb időben, mint épen mostanában s a Magyar Teozófiai Társulattól hazafias és humánus cselekedet volt, hogy a könyvet kitűnő magyar fordításban kiadta. Ára 1 korona 50 fillér, kapható minden könyvkereskedésben.

\* 3000 korona a legjobb harctéri felvételért. „Az Érdekes Újság” és „A Kis Érdekes” szerkesztősége pályázatot hirdet a legszebb, legérdekesebb és legazenzációsabb harctéri felvételekre és pedig I. 1 drb. 1000 koronás első díjat 1000 korona, II. 3 drb. 800 koronás második díjat 900 korona, III. 11 darab 100 koronás harmadik díjat 1100 korona, összesen 3000 korona. A díjakra csak olyan fénykép-felvételek pályázhatnak, melyek a monarchia mostani nagy háborújára vonatkoznak, komoly harctéri vagy egyéb, a háborúval kapcsolatos szép jeleneteket ábrázolnak és még seholsem jelentek meg. A pályázat határideje 1915. február 15. Az Érdekes Újság és A Kis Érdekes a beérkező pályaműveket, amennyiben azoknak közlését az aktualitás megköveteli, a pályázat lejáratá előtt is közzéteheti, mint Az Érdekes Újság és A Kis Érdekes pályázatán résztvevő pályaműveket, de azért az így lekötött felvételek is résztvesznek a pályázatban s a szokásos díjazásdíjon felül — amennyiben a jury ezek közül valamelyiknek ítélne oda az egyik díjat — a pályadíjat is megkapják. A pályadíjat nyert felvételek közlési és rendelkezési joga Az Érdekes Újságé és A Kis Érdekesé marad. A döntés eredményét Az Érdekes Újság és A Kis Érdekes szerkesztősége 1915. március 1-én hirdeti ki. A pályázatra szánt képek Az Érdekes Újság és A Kis Érdekes szerkesztőségéhez (V., Vilmos császár-ut 78. sz.) köldendők be.

\* A világháború képes krónikájának most jelent meg a tizenkettedik száma. A díszes külsejű füzet tele van szebbnél szebb harctéri képekkel. Ezenkívül képsorozatban mutatja be a füzet a skinek a hadviselésben való alkalmazását. A háború történetének tárgyalása során Namur elesését, Löwen város pusztulását, az oroszoknak Kelet-Poroszországban való garázdálkodását adja elő a füzet élénken. A mai hadviselés című rovatban pedig az orosz hadsereg szakszerű ismertetése van. Ezenkívül a háború humora egészíti ki a változatos tartalmú füzetet, melyhez ezúttal is ingyen mellékelik csatolva van Jókai: A jövő század regénye című művének egy íve. Egy füzet ára 24 fillér, előfizetés negyedévre 8 kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII., Ullői-ut 18, ahol az eddig megjelent füzetek is kaphatók.

## NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1914. évi december 30-án:

A. Beret.

A. Beret.

Edes otthon.

Színű 3 felvonásban.

Közdete este 7/8 órakor.

Feladás szerkesztő:  
Rudnyánszky Endre.

## NYILTTÉR.

## ARADI KÖZLÖNY

1915. évi január 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlönyre.

Az Aradi Közlöny ma Magyarország legelterjedtebb, legtartalmasabb és legkedveltebb vidéki napilapja, mely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg. Az Aradi Közlöny-t a közönség minden rétege olvassa, épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

**Az Aradi Közlöny előfizetési árai:**

**Helyben:**

egy hónapra 2 K. — fill.  
negyedévre 6 " — "

**Vidéken:**

egy hónapra 2 K. 40 fill.  
negyedévre 7 " — "

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára

az idén is dus tartalommal jelenik meg.

Az Aradi Közlöny díszes naptárát az

Aradi Közlöny minden negyedéves elő-

fizetője, amennyiben előfizetési hátralék-

ban nincs, — az esetben is ha az előfizetést

havonként ujítja meg — ajándékul kapja.

Minden új előfizető, aki január hó 1-vel negyedévi előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, vagy annak idején egy negyedévre kiegészíti, ajándékul ingyen és bérmentve kapja

az Aradi Közlöny

Nagy Képes Naptárát

az 1915. évre.

## Képeskönyvek

20, 30, 50, 70 fillér, 1 K., 2 K.

4861

Mesekönyvek

20, 30, 40, 60 fill. 1 K., 2 K.

Társasjáték

30, 50, 70, 90 fill. 1-50, 2 K.

Legújabb, 70 fill.

Toronykockajáték

## Újévi képeslapok

4-6-8-10 fill.

Levelepapír

fehér és színes

csomagban 20 fill.,

dobozban 1 K.-tól

Décsi Géza

könyv- és papírrészletben  
Pórray-utca, Telefon 902.

## Névjegyek

izléses, esimes kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában,

JOZSEF FOHERCEG-UT 22. SZÁM.

# KNAPP SÁNDOR

kezelő, vegyilisztító és fehérnemű gőzmosó Intézete ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A fővárosi szemből.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatszínre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz uton. — Továbbá csipke- és szövet-függöny, szörme, szőnyeg, butor-szövet kézimunkák, keztük stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat.

**Kalmár József**

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.  
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

**költözőkódok figyelmébe:**  
villanyos világítási berendezéseket,  
villanyos csengő- és telefon be-  
rendezéseket s minden e szak-  
mába vágó munkát. Pontos és  
gyors munka. 481

**Raktáron tart:**

villanyos csillárokat, villanyos fő-  
zöbedényeket, villanyos vasalókat,  
villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram  
lámpákat és mindennemű villa-  
nyos cikkeket.

Dombegyháza község-  
ben az u. n.

**„Lebuki  
csárda“**

Épület a hozzátartozó  
mintegy 3300 □-öl szán-  
tófölddel 1915. január  
15-től bérbe adandó.  
Felvilágosítást nyerhet-  
nek az érdeklődők  
Dombegyházán, vagy  
pedig a tulajdonosnál  
**Balku Gyulánál,**  
Zombor, Bácsbodrog-  
megye. 5988

**Legnagyobb  
fűtőanyag  
megtakarítás!**

A városi mérnöki hivatalban ki-  
próbált

kettős fűtőkályhák  
és kettős füstcsövekkel  
érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen  
kályhák és füstcsövek használatá-  
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

**Patent a.**

Kettős füstcsövek állandóan rak-  
táron vannak és igen olcsók. —  
2. sz. (kis szobára) 6 korona.  
3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona.  
Egyedül 1121

**Hönig Ottó**M. kir. szabadalmazott  
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.  
A kettős „Patent“ füstcső igen  
jó, mert kevés fával sok meleget  
ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisz-  
tettel Schmitzer Ferencné.

A legolcsóbban szerezhet-  
jük be szükségleteinket

**A Központi Nagy Áruház-**

ban József főherceg-ut 1. (a városházzal szemben.)

**Mélyen****leszállított árak**

játék, diszműáru és bőr-  
árakban.

Jótevény egyesületek és Vörös-  
kereszt részére 10% engedmény.

**Jó anyák, gondos  
szülők**

legjobban cselekszenek, ha gyermekeik  
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

**Hajós-féle****Csukamájolajat**

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.  
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár percelatt bármely haját  
vagy bajuszt a legszebb állandó  
fekete színre lehet festeni, anél-  
kül, hogy a színt le lehet mosni,

**Hajfestő**

a „Melogen“. Ara 2 korona.

**Sápkóros leányok,  
vérszegény asszonyok,**

páratlan sikerrel használják a

**Ferrato! Vastáplikör.** 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő  
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és ártalmas  
gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

**Szőrvesztő-Depillor.** E kitűnő, a maga nemében párat-  
lan szerrel minden alkalmatlan  
szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül  
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-  
hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-  
tárában

**ARAD, Andrássy-tér 22. sz.**

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

**Az Újévi**

ajándékok bevásárlása al-  
kalmával mindennel takaré-  
koskodni kell!

Dacára a nagy drágaságnak, alkal-  
mat nyújtok a nagyérdemű közön-  
ségnek arra, hogy az alant felsorolt  
árakat, míg a készlet tart, feltűnő

**olcsó árban**

nálam beszerezhesse. Nagyobb vé-  
tei folytán én is olcsón jutottam  
hozzá, tehát olcsón adom a legjobb  
minőségű

Kosztüm-kelméket	Vásznakat
Férfi szöveteket	Asztalneműeket
Barchetokat	Szőnyegeket
Flanelokat	Agyterítőket
Törölköző-kendőket	stb. dolgokat.

**MAUTNER R.**

olcsó áruház 5765

Arad, Hunyadi-u. 1.

Nincsen szebb  
és szórakoztatóbb

**ujévi  
ajándék**

fiatalnak és  
öregnek egy-  
aránt, mint a  
mindenütt fel-  
tűnést keltő

**rajzoló-  
készülék!**

Egyedüli raktár és  
főelárusító:

**Pichler  
Sándor**

könyv-, papir- és  
írószerkereskedő  
Arad, Szabadság-tér 1. szám.



## APRÓ HIRDETÉSEK

## LEVELEZÉS.

**„Arva asszony”-nak**  
T. t. 26"-tól levele van a kiadóban. 8006

**Hungáriában**  
elapra figyelmesített szép asszonyt kérem, hogy tisztességes ösmékedés és találkozás mikor volna lehetséges. Telefonálás helyett, néhány sort írjon. D+kréciómról biztositom. 6002

**Független úri leánnyal**  
vagy úri nővel tisztességes, komoly ismeretséget kötne Aradon ismeretlen intelligens fiatal ember. Válassz e lap kiadóhivatalába „Pulchra Sylvester” jellegre küldendő. 5987

## OKTATÁS.

**Magántanulók**  
méréselt díjazás mellett, felelősséggel előkészítetnek az I. Fiu-internátusban Arad, Chorin Áron-utca 1. 6008

## ALKALMAZÁST NYER.

**Gyors- és gépiró**  
valamint egy gyakornok azonnali belépésre kerestetik. Írásbeli ajánlatok kéretnek: Szücs Pál aradi céghez. 5986

## ALKALMAZÁST KERES.

**Egy jobb nő**  
ajánkozik magános urhoz vagy urnőhöz házvezetőnőnek. Cim a kiadóhivatalban. 5990

**Úri házhoz**  
ajánkozik arva leány. Cim a kiadóhivatalban. 5989

## KIADÓ LAKÁS.

**3 utcai szoba**  
és melléke yiségekből álló lakás szennel kiadó. Cim: Bartl Ernő, Szent Pál-utca 6. 5991

## VÉTEL ÉS ELADÁS.

**Kereskedőknek**  
vevői részére díszes fali naptárak táskával. Ugyanitt újvívi ajándéktárgyak finom levelepapír díszdobozban, képes levelezőlap albumok, ímkönyvek, stb. legolcsóbban. Díszmunkák, képes és ifjúsági iratok féltárban. Krausz Paulin, színház-épület. Telefon szám 511. 284

7252—1914. pm.

## Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a cs. és kir. osztrák állampolgárok, valamint Ausztria nagyobb magánvasutai közöttük a Délvasút (az Magyarország vonalaira is.) Bosznia-Hercegovinai vasutak, a Kassa-

Oderbergi vasút, és a cs. és kir. Banjaluka-Doberslajni vasút megengedték, hogy a sebesült és beteg katonák hozzátartozói azok látogatása alkalmával oda és vissza 50% jegykedvezményvel utazhatnak.

Ezen utazási kedvezmény csak a sebesült és beteg katonák szülőit felelőseit, gyermekeit és testvéreit illeti, és rendőri hatóság megfelelő igazolása alapján kérelmezhető a személy pénztárnál.

Arad, 1914. december 17.

Varjassy  
polgármester.Költözők  
figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csülárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8861

## Koch Dávid

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

## Fogak

huzása, tömése, fogsorok, aranyhidak és koronák idealisan szépen, ragásra kitűnően, készünek 3091

## Halmos

logtechnikai termében Asztalos Sándor-utca 10. sz. (Szabadegyház-ter és Asztalos Sándor-utca sarok, 8008

## Dr. Keppich

orvos ut házában.) Telefon sz. 688.

## Megnyilt

teljesen újonnan berendezve a  
**Fekete Sas szálloda**

18 modernül berendezett szobával. Kapcsolatban kávéházzal és vendéglővel. Szobák K 1.20-tól feljebb kaphatók. Kávéház egész éjjel nyitva, naponta I-ső rangú cigányzene hangverseny. Elsőrendű kávéházi italok. Kitűnő és olcsó erdélyi magyar konyha. Abbonnensek bármely időben elfogadtnak. Pensioszerű teljes ellátás legutányosabban kapható. 5928

Szives pártfogást kérünk, kitűnő tisztelettel:

**Szere és Társa,**  
szálloda és kávéház.

7391—1914. pm.

## Hirdetmény.

A Magyar Szent Korona országainak Vörös Kereszt Egyesülete részéről nyert közlés szerint ismételt előfuzdult, hogy a hadi-ékitményes vörös kereszt díszjel-

vény, illetőleg díszérem adományozása tekintetében hivatalos helyről is tétettek előterjesztések. Az Országos Vörös-Kereszt Egyület értesítése szerint, a hadi-ékitményes vörös-kereszt díszjelvény illetőleg díszérem elnyerése iránt — mint ez önként értendő is, — magánosok egyénileg egyáltalán nem folyamodhatnak.

A hadi-ékitményes vörös-kereszt díszjelvényrel, illetőleg díszéremmel leendő kitüntetés iránt hivatalos helyről történő javaslatba hozatalhoz pedig csupán azoknak van jogcímük, akik az egészség-ápolás terén, az ellenség előtt szerettek érdemeket.

Ennélfogva betegek vagy sebesültek kórházi ápolása vagy más hasonló természetű tevékenység a hadi-ékitményes vörös-kereszt díszjelvény, illetőleg díszérem elnyeréséhez magában véve igényjogot nem támaszt.

Arad, 1914. december 26 án.

Varjassy Lajos  
polgármester.Védekezés  
a kolera  
ellen!

Hathatós bacillusölő és desinificáló szer: letállók, szemétdombok és egyéb félreesső helyek részére. — Ara: 1 kgm 60 fillér.

Kapható:

**Wajdits György**  
„TURUL”  
gyógyszertárban  
Arad (Karolina-u. és Ferenc-ter sarok.)

Újévi  
malacok

olcsó árban kaphatók kilogrammonként is  
**FARKAS JÁNOS** mástáros és hentesüzletében Arad, József főherceg-ut 7. sz.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcokról egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehetet finomságu-harmattal (a gyümölcs-hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

**Ára 1 korona.**

## Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyszert gyára Aradon.

Kapható:

## Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224